

Araştırma Makalesi / Research Article

Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Kâr Payı ve Tasfiye Payı Hakkı

The Right to Dividend and Liquidation Share of Shareholders in Joint Stock Companies

Av. Saynur İrem OKTAY*

Öz:

Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketlerde pay sahibine tanınan kâr payı hakkı, şirket kazancına katılım yönünden en temel mali haklardan biri olarak düzenlenmiştir. Bu çalışmada, anonim şirketlerde pay sahibinin sahip olduğu mali haklardan olan kâr payı hakkı ve tasfiye payı hakkı, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmanın temel amacı, söz konusu hakların hukuki niteliğini, hangi hallerde meydana geleceğini, sınırlarını ve kullanılma esaslarını açıklığa kavuşturmak, öğretideki farklı görüşler ile yargı kararlarını değerlendirerek bu hakların uygulamadaki yansımalarını ortaya koymaktır. Çalışmada pozitif hukuk yöntemi benimsenmiş olup Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili hükümleri sistematik biçimde analiz edilmiş, Yargıtay kararları ve doktrindeki tartışmalı görüşler karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Kâr payı hakkının müktesep hak niteliği, bu haktan vazgeçilip vazgeçilemeyeceği, şarta bağlı bir alacak hakkı olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği gibi konular, öğretideki yaklaşımlar ışığında değerlendirilmiş ve bazı sonuçlara varılmıştır. Ayrıca net dönem kârı, yedek akçeler, kârın dağıtımına ilişkin genel kurul kararlarının geçerliliği, zaman aşımı ve haksız şekilde alınan kârların iadesi gibi meselelerin üzerinde durulmuştur. Son olarak, tasfiye payı hakkı da pay sahiplerinin mali hakları arasındaki yeri ve tasfiye süreciyle bağlantılı genel esaslar bakımından kısaca değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Kâr Payı Hakkı, Tasfiye Payı Hakkı, Net Dönem Kârı, Yedek Akçe, Müktesep Hak.*

* Av. Saynur İrem OKTAY, İstanbul Aydın Üniversitesi Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, ORCID: 0009-0005-8076-2383, saynuroktay@stu.aydin.edu.tr, av.iremoktay@gmail.com .

Abstract:

In the Turkish Commercial Code, the dividend right granted to shareholders in joint stock companies is regulated as one of the most fundamental financial rights in terms of participation in the company's profits. This study examines the dividend right and the liquidation share right, which are among the shareholders' financial rights, within the framework of the provisions of the Turkish Commercial Code No. 6102. The main objective of this study is to clarify the legal nature, occurrence conditions, limits, and exercise principles of these rights, and to evaluate their practical implications by analyzing different scholarly opinions and judicial decisions. The study adopts a positive law method, systematically analyzing the relevant provisions of the Turkish Commercial Code and comparing controversial doctrinal opinions with the decisions of the Court of Cassation. Issues such as the vested nature of the dividend right, the possibility of waiving this right, and whether it can be characterized as a conditional receivable right are discussed in light of doctrinal perspectives, leading to certain conclusions. Furthermore, matters such as the net profit for the period, legal reserves, the validity of general assembly resolutions on profit distribution, statute of limitations, and the restitution of unjustly received profits are also examined. Finally, the liquidation share right is briefly evaluated in terms of its place among the shareholders' financial rights and the general principles associated with the liquidation process.

Keywords: *Dividend Right, Liquidation Share Right, Net Period Profit, Legal Reserves, Vested Right.*

Giriş

Anonim şirketler için en önemli ve en temel amaç, faaliyet gösterdikleri dönemlerin sonunda kâr elde etmek ve bu elde edilen kârın dağıtılmasıdır. Bu sebeple anonim şirkette pay sahibinin kâr payı hakkı, en önemli mali haktır. Anonim şirketin pay sahipleri de sermayeye yaptığı ödemeler dolayısıyla kâr elde etmeyi amaçlar. Bir bakıma, pay sahibinin ortaklıkla bağını sürdüren en temel unsur, onun kâr payı elde etme hakkıdır. Bu amaç, vazgeçilmesi veya ortadan kaldırılması mümkün olmayan bir nitelik taşır. Bununla birlikte bu durum, ortaklığın her faaliyet döneminde elde ettiği kârı mutlak surette pay sahiplerine dağıtacağı anlamına gelmez. Pay sahibine tanınan kâr payı hakkı, şirketin ekonomik istikrarını koruma ve gelişimini sürdürme gerekliliği nedeniyle belli sınırlamalara tabi tutulmuştur. Bu durum, doğal

olarak pay sahiplerinin bireysel çıkarları ile şirketin kurumsal menfaatleri arasında bir denge ve zaman zaman da çatışma yaratır.

Anonim şirketlerde tasfiye payı hakkı, pay sahibine tanınan mali haklar arasında, kâr payı hakkından sonra gelen önemli bir diğer mali haktır. Anonim şirkete ortak olmayı tercih eden kişilerin esas hedefi, şirketin faaliyetlerinden kâr elde edilmesi ve bu kârdan pay alabilmektir. Dolayısıyla, tasfiye payı hakkı, pay sahipliğinin temel gerekçesini oluşturmamakta, yalnızca şirketin sona ermesi halinde ortaya çıkan ikincil bir mali hak niteliği taşımaktadır. Çalışmamızda ilk olarak kâr payı hakkının hukuki niteliğini, tespitini ve dağıtılma koşullarını, zamanaşımını, kâr dağıtımını hususunda alınan genel kurul kararlarının hükümsüzlüğünü/ iptalini ve kötü niyetli/haksız olarak alınan kâr payını irdeledikten sonra tasfiye süreci sonunda ortaya çıkan ve daha sınırlı düzenlemelere konu olan tasfiye payı hakkı, genel hatlarıyla değerlendirilecektir. Ayrıca konumuzla bağlantılı olması sebebiyle çalışmamızda net dönem kârı kavramı ile yedek akçelere de değinilecektir.

I. Kâr Payı Hakkı

A. Kâr Payı

Kâr payı, öğretilerde *“Dağıtılmasına genel kurul tarafından karar verilen kârın her bir pay sahibine şirket tarafından ödenmesi gerekli ve tutarı belli olan kısım”* şeklinde tanımlanmıştır¹. Muhasebe Hukuku açısından kâr payı hakkı ise, *“Şirketin yıllık faaliyet dönemi sonunda sahip olduğu, genel kurul tarafından karar verilen dağıtılabilir net dönem kârı üzerinden yasal karşılıklar ve serbest yedek akçeler çıkarıldıktan sonra şirketteki sermayeleri oranında her pay sahibine ödenmesi gerekli paradır”*². Aynı zamanda doktrinde pek çok yazarca tanımı yapılmış olan kâr payı, en mühim mali hak olup ortaklarca şirkete ödenen sermayenin semeresi olarak nitelendirilmektedir. TTK m. 507/1 hükmü gereğince, tüm pay sahipleri kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre pay sahiplerine paylaştırılması kararlaştırılan net dönem kârına, payı oranında dahil olma hakkına sahiptir³.

Yapılan tanımlardan ve TTK’da yer alan hükümlerden yola çıktığımızda *pay* ve *pay sahibi* olma, anonim şirketlerde kârın paylaşımında gözetilecek en

¹ Ünal, O. Kürşat, Sermaye Piyasası Mevzuatında Birinci Temettü ve Sermaye Piyasası Değişiklik Tasarısında Bu Konuda Öngörülen Yenilikler, Yaklaşım Dergisi, S. 64, Eylül, 1998, s. 43; Canöz, Salih, Anonim Şirketlerde Kâr Payının Tespiti ve Dağıtılması, 2. Bası, Ankara, 2016, s. 23-24.

² Karayalçın, Yaşar, Muhasebe Hukuku, Kavramlar, İlkeler, Başlıca Sorunlar, Yeni Gelişmeler, Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1988 (Muhasebe Hukuku).

³ Bahtiyar, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, 13. Bası, İstanbul-2019, s. 295.

mühim husustur⁴. Kâr payı esasen pay sahiplerine ödenir. Fakat kârdan pay alabilecek yegâne kişiler pay sahipleri olmayıp, esas sözleşmede hüküm bulunması ve kanunda yer alan koşulların oluşması durumunda intifa hakkı ve intifa senedine sahip olanlara (TTK m. 502)⁵, kuruculara (TTK m. 348/I-III)⁶ ve yönetim kurulu üyelerine (TTK m. 511)⁷ de kârdan pay verilebilir.

Anonim ortaklıklarda pay sahipliği bakımından tüzel ya da gerçek kişi arasında herhangi bir ayırım gözetilmez. Pay sahipliğinin temel gayesi, şirkete iştirak ederek maddi bir menfaat sağlamaktır. Elde edilebilecek maddi menfaatlerden en sürekli ve en mühim olanı, şirketin elde ettiği kazançtan alınacak olan kâr payıdır⁸.

B. Kâr Payı Hakkının Hukuki Niteliği

1. Kâr Payının Müktesep (Kazanılmış) Hak Niteliği

a. Müktesep Hak Kavramı

Anonim şirketlerde mevcut koşulların değişikliğe uğraması halinde genel kurul esas sözleşmede değişiklikler yapabilmektedir. Anonim şirketler hukukunda müktesep haklar, genel kurulda azınlık konumunda yer alan pay sahiplerinin menfaatlerinin korunabilmesi için gelişmiştir⁹.

Müktesep hak, pay sahibinin rızası bulunmadan tasarrufta bulunulamayan, yalnızca pay sahibinin rızasıyla sınırlandırılabilen ve ayrıca genel kurul ile yönetim kurulunun bulunacağı tasarruflara karşı güvence altına alınmış olan haklardır. 6102 sayılı TTK'da müktesep haklara, "*Genel kurul, aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde, kanunda öngörülen şartlara uyarak, esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir; müktesep*

⁴ Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 5. Bası, Ankara, 2017, s. 615 vd.

⁵ TTK m. 502, intifa Senetleri, A) Çıkarılması, "*Genel kurul, esas sözleşme uyarınca veya esas sözleşmeyi değiştirerek, bedeli kanuna uygun olarak yok edilen payların sahipleri, alacaklılar veya bunlara benzer bir sebeple şirketle ilgili olanlar lehine intifa senetleri çıkarılmasına karar verebilir. Bu senetlere 348 inci madde uygulanır.*"

⁶ TTK m. 348/I-III, IX-Kurucu Menfaatleri, "(1) Şirketi kurdukları sırada harcadıkları emeğe karşılık olarak kuruculara, para ve bedelsiz pay senedi vermek gibi şirket sermayesinin azalması sonucunu doğurabilecek bir menfaat tanınmaz. Bu hükme aykırı esas sözleşme hükümleri geçersizdir. Ancak, dağıtılabılır kârdan 519 uncu maddenin birinci fıkrasında yazılı yedek akçe ile pay sahipleri için yüzde beş kâr payı ayrıldıktan sonra kalanın en çok onda biri intifa senetleri bağlamında kuruculara ödenir. (3) Dağıtılabilecek kâr mevcut ise şirket kârın dağıtılmamasını kararlaştırmış olsa bile kurucu intifa sahipleri esas sözleşmede öngörülen kâr paylarını alırlar."

⁷ TTK m. 511, III- Kazanç Payları, "*Yönetim kurulu üyelerine kazanç payları, sadece net kârdan ve ancak kanuni yedek akçe için belirli ayırım yapıldıktan ve pay sahiplerine ödenmiş sermayenin yüzde beşi oranında veya esas sözleşmede öngörülen daha yüksek bir oranda kâr payı dağıtıldıktan sonra verilebilir.*"

⁸ Ansay, Tuğrul, Anonim Şirketler Hukuku, Ankara, 1968, s. 180.

⁹ İmregün, Oğuz, Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunları Telif Çareleri, İstanbul, 1962, (Menfaat İhtilafları), s. 107.

ve vazgeçilmez haklar saklıdır.” hükmü ile yer verilmiştir (TTK m. 452). Söz konusu düzenleme, 6762 sayılı eTTK’nın 385/l. maddesinin belirli değişikliklerle birlikte tekrarı niteliğindedir.

Öğretide müktesep haklar, mutlak müktesep haklar ile nispi müktesep haklar olarak iki grupta ele alınmaktadır. Pay sahibinin izni bulunmadan tasarrufta bulunulamayan haklar mutlak müktesep haklardır¹⁰. Genel kurul ile yönetim kurulunun alacağı kararlara karşı mutlak müktesep haklar mutlak, koşulsuz bir konumdadır¹¹. Müktesep hak bir nevi pay sahibine verilen bir veto yetkisidir¹². Nispi müktesep hak ise, hakkın özü korunmakla birlikte anonim ortaklığın menfaatleri doğrultusunda sınırlandırılabilen haklardır¹³. Fakat bu hak sınırlandırılırken hakkın özü korunmalı, kanunun emredici hükümlerine ve Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 2 hükmü gereği dürüstlük kuralına riayet edilmelidir¹⁴.

Kâr dağıtımına yönelik bir düzenlemenin 6762 sayılı eTTK’ da yer almaması, genel kurulun bu hususta geniş bir takdir yetkisine sahip olduğu yönünde yorumlanmış ve bu kapsamda kâr payı hakkı, nispi ya da güçsüz müktesep haklar kategorisinde değerlendirilmiştir. Fakat 6102 sayılı TTK’ya bakıldığında müktesep hak tanımının açıkça yapılmadığı lakin 452. maddede kavram adına yer verildiği görülmektedir. Bu kapsamda öğretilerdeki bir görüşe göre, TTK’da yer alan düzenleme sebebiyle artık müktesep hakların mutlak, nispi veya güçlü, güçsüz şeklinde gruplara ayrımı söz konusu olamaz. Bütün müktesep haklar, nitelik itibarıyla mutlak müktesep hak kapsamında değerlendirilir¹⁵.

Kanaatimizce kâr payı hakkının mutlak müktesep hak değil, nispi müktesep hak niteliğinde kabul edilmesi gerekir. 6762 sayılı eTTK m. 385/l’ de yer alan *“münferit pay sahiplerinin bu sıfatla haiz oldukları müktesep haklarda rızaları olmaksızın değişiklik yapılamaz”* hükmü TTK’da bilhassa çıkarılmıştır. Bu husus, müktesep hakların devamlı mutlak koruma altında görülmesinden bilinçli olarak vazgeçildiğini gösterir. Zira söz konusu hüküm, pay sahibinin rızası olmadan değişiklik yapılamayacağını belirterek mutlak bir dokunul-

¹⁰ Tekinalp, Ünal/ Poroy, Reha/ Çamoğlu, Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, İstanbul, 2010, (Ortaklıklar Hukuku), s. 448.

¹¹ Ansay, (1968), s. 180.

¹² Akyazan, Sıtkı, Anonim Ortaklıklarda Paydaşların Müktesep Hakları, Batıder, Ankara, 1975, C. VIII, S. 2, s. 43.

¹³ Bilgin, Yüksel, Anonim Ortaklıklarda Kâr Dağıtımı ve Kâra Katılan Kişiler, Ankara, 1982, s. 43.

¹⁴ Yavuz, Mustafa, Anonim Şirketlerde Kâr Payı Alma Hakkını Kısıtlayan Unsurlar, Mali Çözüm Dergisi, Kasım/ Aralık, 2013, s. 90.

¹⁵ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar I, N. 866-868.

mazlık yaratmaktaydı. Nitekim TTK m. 452'nin gerekçesinde yer alan "6762 sayılı Kanundaki liste müktesep hakların tümünü içermediği gibi, müktesep hakların farklı türde hatta derecede olabileceklerine de işaret etmektedir." ve "Ayrıca 6762 sayılı Kanun çeşitli maddeleri ile de çelişki içindedir. Bazı müktesep haklar mutlak nitelik taşıırken bazıları niteliklerinden şüphe edilebilecek ölçüde sınırlandırılıbiliyordu" ifadeleri, kanun koyucunun müktesep hakları yalnızca mutlak değil, sınırlandırılabilir nitelikte de değerlendirdiğini açıkça ortaya koymaktadır. Aynı zamanda TTK hükümleri incelendiğinde, kâr payı hakkının mutlak biçimde sınırlanamaz bir hak niteliği taşımadığı açıkça anlaşılmaktadır. Kanunen ayrılması mecburi olan ve TTK m. 523 uyarınca şirketin takdirine bağlı olarak daha yüksek miktarlarda ayrılabilen yedek akçeler, kâr payı hakkını sınırlayan başlıca unsurlardan biridir. TTK'nın 523. maddesi uyarınca, koşulların mevcut olması ve şirketin uzun vadeli menfaatlerinin korunması amaçlandığında, genel kurul; kanun ve esas sözleşmede öngörülen yedek akçelere ek olarak ilave yedek akçeler ayırabilir. Bu durum, dolaylı olarak pay sahiplerinin kâr payı oranlarının azalmasına yol açabilmektedir. Bunun yanında kârdan yalnızca pay sahiplerinin değil, yönetim kurulu üyeleri, kurucular ve intifa senedi sahipleri gibi diğer kişilerin de yararlanabilmesi de pay sahiplerine düşen kâr payının belirli ölçülerde azalabileceğini göstermektedir (TTK m. 502, 348/I-III, 511). Bazı dönemlerde dağıtılabılır kâr miktarında azalma meydana gelebileceği gibi, kimi durumlarda hiç kâr dağıtımı yapılmaması da söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle, kâr payı hakkının mutlak biçimde sınırlanamaz bir hak niteliği taşımadığı açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, kâr payı hakkı nispi müktesep hak kapsamında değerlendirilmelidir.

b. Kâr Payı Hakkının Müktesep Hak Niteliği

6762 sayılı eTTK'nın Müktesep Haklar başlıklı 385. maddesinde "Aksine esas mukavelede hüküm olmadığı takdirde umumi heyet aşağıdaki maddelerde bildirilen şartlar dairesinde esas mukavelede bütün hükümlerini değiştirebilir. Şu kadar ki; münferit pay sahiplerinin bu sıfatla haiz oldukları müktesep haklarda rızaları olmaksızın hiçbir değişiklik yapılamaz." demek suretiyle müktesep hakkın özüne müdahalede bulunulamayacağını ve pay sahiplerinin rızası olmadığı müddetçe bir değişiklik yapılamayacağından söz edilmektedir.

6102 sayılı TTK madde 452'de esas sözleşmede karşı bir madde bulunmadığı sürece, genel kurulun kanuni şartlara riayet ederek esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebileceği fakat müktesep ve vazgeçilmez hak-

ların saklı olduğu belirtilmiştir. Söz konusu hükmün gerekçesinde eTTK m. 385/1' i benzer bir şekilde tekrarlandığı belirtilmiştir.

ba. Kâr Payının Müktesep Hak Niteliğine Yönelik Öğretideki Görüşler

Doktrinde, 6762 sayılı eTTK zamanında kâr payı hakkının müktesep hak niteliği hususunda görüş ayrılıkları yaşanmıştır.

Bir görüşe göre¹⁶, kanun koyucu müktesep hakları açık bir biçimde tanımlamış ve örnekler arasında kâr payı hakkına da yer vermiştir. Nitekim eTTK m. 385/II' de; müktesep hakların, kanun veya esas sözleşme hükümlerine göre genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına bağlı olmayan haklar olduğu belirtilmiş; kâr payı hakkı da bu kapsamda sayılmıştır¹⁷. Bu hüküm doğrultusunda, kâr payı dağıtımına ilişkin genel kurul kararlarının, kâr payı hakkının kazanılmış niteliğini ortadan kaldırmayacağı görüşü savunulmaktadır. Yine aynı görüşe göre, pay sahipleri yedek akçelerin ayrılmasının ardından geriye kalan kârdan mahrum edilemez. Üstelik kanun, kârdan mahrum bırakmama ilkesini gözeterek anonim ortaklığın kanuni yedek akçenin ayrılma vaktinde bile pay sahiplerine dağıtılması için yüzde beşlik bir kâr payı oranının bırakılmasını şart koymuştur. Kâr payının dağıtılmaması yönünde genel kurul tarafından karar alınırca, verilen karar kanuna aykırılık teşkil eder. Genel kurul yalnızca hangi oranda kâr paylaşılacağı hususunda karar verebilir.

Bir diğer görüşçe¹⁸, pay sahibinin sahip olduğu kâr payı hakkının mutlak müktesep hak olmadığı ve bu sebeple hakkın özüne karışılmadığı müddetçe sınırlandırılabilceği savunulmuştur. Lakin "hakkın özü" ibaresinin ne olduğu açıkça belirtilmemiştir. Kanaatimizce "hakkın özü" ibaresiyle kastedilen, pay sahibinin kâr payı hakkının varlık nedenini teşkil eden ve hakkı işlevsiz bırakmadan sınırlandırılmayacak çekirdek alanıdır. Başka bir ifadeyle, pay sahibinin şirket kazancına katılablmesini sağlayan asgari güvencenin ortadan kaldırılması, hakkın özüne müdahale niteliğindedir. Dolayısıyla, şirketin mali istikrarı veya sermaye yapısının korunması gibi meşru sebeplerle hakkın kullanımına yönelik makul sınırlamalar getirilebilirse de şirketin art arda kâr elde ettiği dönemlerde genel kurulun çeşitli gerekçelerle kâr dağıtımına sürekli olarak karar vermemesi, yani fiilen kâr payı hakkının kullanılmasını

¹⁶ Sengir, Turgut, Anonim Ortaklıklarda Kâr Payı Hakkı, Ankara, 1973, Batıder C. VII, S. 84.

¹⁷ 6762 sayılı TTK m. 385/II; "Müktesep Haklar; kanun veya esas mukavele hükümlerine göre umumi heyet ve idare meclisi kararlarına tabi olmayan yahut umumi heyetin toplantılarına iştirak hakkından doğan, hususiyle azalık, rey kullanmak, iptal davası açmak, kâr payı almak ve tasfiye neticesine iştirak etmek gibi haklardır."

¹⁸ Karayalçın, Muhasebe Hukuku, s.133.

süresiz biçimde erteleme veya tamamen işlevsiz bırakılması hakkın özüne aykırı olacaktır.

Başka bir görüşe göre de¹⁹ genel kurulun kâr payını sınırlandırma yetkisinin bulunmasından ötürü kâr payı hakkı müktesep hak değildir. Fakat kâr payının paylaşımı hususunda esas sözleşmede açık düzenlemeler varsa kâr payının müktesep hak özelliğini alabileceği belirtilmektedir.

Aynı zamanda bir diğer görüşe göre²⁰, genel kurul eğer kâr payını paylaşırma kararı almazsa pay sahipleri bakımından hak ihlali söz konusu olacaktır. Bu halde pay sahipleri eTTK m. 381'de yer alan koşulların mevcut oluşuyla birlikte -verilen karar tarihinden itibaren üç ay içerisinde- iptal davası açma hakkına sahiptir. Ayrıca kâr payının hiçbir koşulda sınırlandırılmayacağı yönündeki görüşlerin anonim ortaklığın nitelikleriyle uyuşmadığını ve sınırlandırılabilir bir hak olduğundan söz edilmiştir²¹.

TTK madde 452'de esas sözleşmede aksine bir hüküm öngörülmediği sürece, genel kurulun kanuni şartlara riayet ederek esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebileceği fakat müktesep ve vazgeçilmez hakların saklı olduğu belirtilmiştir. Doktrinde kâr payı hakkının m. 452'de belirtilmediğinden müktesep hak sayılmayacağı savunulmuştur²². Kârda imtiyazlı paylar ile sınırsız olarak küçültülebileceği ve genel kurulda kâr paylaşırılmaması hususunda karar verilebilmesi nedeniyle kâr payı hakkı müktesep hak olarak kabul edilmemektedir. Fakat bu görüşü savunan yazarca esas sözleşmeyle kâr payı hakkının müktesep hak niteliğine dönüşebileceği belirtilmiştir.

Söz konusu görüşe katılmamaktayız. Zira kâr payı hakkının TTK m. 452'de açıkça sayılmamış olması, bu hakkın müktesep niteliğini ortadan kaldırmaz. Kanun gerekçesinden²³ de anlaşılacağı üzere kanun koyucunun amacı, mük-

¹⁹ İmregün, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, İstanbul, 1989, (Anonim Ortaklık), s. 331.

²⁰ Akyazan, s. 51.

²¹ Karahan, Sami, Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar ve İmtiyazların Korunması, İstanbul, 1991, (İmtiyaz), s. 34.

²² Tekinalp, Ünal, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, İstanbul, 2012, (Tek Kişi Ortaklığı), s. 203.

²³ TTK Madde Gerekeçleri, m.452: "Hüküm, 6762 sayılı Kanunun 385 inci maddesinin birinci fıkrasını bazı değişikliklerle tekrar etmektedir. Müktesep haklar kavram olarak korunmuştur. Bu 162 suretle müktesep haklar Tasarı tarafından tanınmıştır. Tasarı, 6762 sayılı Kanunun "münferit pay sahiplerinin bu sıfatla haiz oldukları müktesep haklarda rızaları olmaksızın değişiklik yapılamaz" hükmüne yer vermemiş, ayrıca, müktesep hakları yetersiz bir şekilde tanımlayan ve müktesep hakları sayan ikinci fıkra yanlış anlamalara yol açtığı için çıkarılmıştır. 6762 sayılı Kanundaki liste müktesep hakların tümünü içermediği gibi, müktesep hakların farklı türde hatta derecede olabileceklerine de işaret etmektedir. Tanım ise, müktesep hakların tümünü kapsamıyordu. Ayrıca 6762 sayılı Kanun çeşitli maddeleri ile de çelişki içindedir. Bazı müktesep haklar mutlak

tesep hakları sınırlı bir listeyle belirlemek değil, kavrama esneklik kazandırıcıdır. Bu nedenle, kâr payı hakkının ilgili maddede yer almaması, hakkın müktesep hak kapsamı dışında bırakıldığı şeklinde yorumlanmamalıdır. Kaldı ki kâr payı hakkının kârda imtiyazlı paylar ile küçültülebilmesi hakkın özünü ortadan kaldırmaz, yalnızca derecesine müdahale eder. Bu sebeple, kâr payı hakkını sınırlandırılabilir ancak özünden yoksun bırakılamayacak ölçüde nispi müktesep hak olduğunu kabul etmek gerekir. Genel kurulun belirli dönemlerde kâr dağıtmama kararı alabilmesi ise bu hakkın tamamen ortadan kaldırılabileceğini değil, sadece kâr payı hakkının belirli bir dönem için kullanımının ertelenmesi veya ölçüsünün sınırlandırılması anlamına gelir. Genel kurulda kâr paylaşılmasında hususunda karar verilebilmesi ve kâr payı hakkının ancak esas sözleşmede düzenlenmişse müktesep hak niteliği kazanabileceği yönündeki bu görüş, kâr payı hakkının anonim ortaklığın özüne yönelik bir hak olduğunu göz ardı etmektedir. Zira anonim ortaklığın en temel gayesi kâr elde etmek ve bu kârı paylaşmaktır (TTK m.331). Bu nedenle kâr payı hakkı, mutlak bir dokunulmazlık taşıyamamakla birlikte, sınırlandırılabilir ancak tamamen kaldırılamaz bir nispi müktesep hak olarak kabul edilmelidir.

bb. Kâr payının müktesep hak niteliğine yönelik Yargıtay'ın Yaklaşımı

Kâr payının müktesep hak niteliği hususunda Yargıtay'ın vermiş olduğu bazı kararlar birbirleriyle çelişmektedir. Anonim şirkette eskimiş olan üretim makinelerin değiştirilmesi için pay sahiplerine kâr payı paylaşımının yapılmayacağı yönünde kararın alındığı uyuşmazlıkta Yargıtay, müktesep hakkın ihlal edildiğini ve aynı zamanda verilen kararın iyiniyet kuralına uymadığı nedenleriyle kararın iptaline hükmetmiştir (YTD., T. 03.04.1968, E. 1966/2594, K. 1968/2561).

Yine Yargıtay başka bir kararında, kârın hiç dağıtılmaması halinde müktesep hak ihlalinin söz konusu olacağını, yalnızca şirketin gelişim göstermesi amacıyla kâr dağıtımının yapılmayabileceğini, fakat kâr payı dağıtılsa bile şirketin bu amacına ulaşabilecek olması halinde kâr payının paylaşılması gerektiği açıklamıştır (11. HD. T. 21.05.1981, E. 1981/2804, K. 1981/2507). Başka bir kararda Yargıtay, *"...kâr dağıtmamaya yönelik genel kurul kararının, yalnızca, şirketin sürekli gelişimi ve paydaşlara düzenli biçimde kâr*

nitelik taşıyan bazıları niteliklerinden şüphe edilebilecek ölçüde sınırlandırılabilirdi. Kavramın (İsv. BK'nın aksine) muhafaza edilmesinin sebebi kanunun bu tür haklara çeşitli hükümlerinde yer vermesi ve esas sözleşme ile de bu nitelikte hak oluşturabilmesidir. Nitekim kavramın kanundan tamamen çıkarıldığı İsviçre'de hukukî durum değişmemiştir. Hükümde müktesep hakların bir yönden bir türünü oluşturan başka bir yönden de mezkûr haklardan tamamen farklı özellikleri olan vazgeçilmez haklara da kavram olarak yer verilmiştir."

dağıtımını sağlama amacına yönelik bulunmasıdır. Bu yaklaşımın doğal sonucu olarak, kâr payı dağıtılmamasına ilişkin genel kurul kararının, ortaklığın sürekli gelişimi ve paydaşlara düzenli kâr payı dağıtımını amacına yönelik olup olmadığının belirlenmesi ve gerekirse bu doğrultuda uzman bilirkişilere de inceleme yaptırılarak buna göre değerlendirilmesi gerekirken...” diyerek genel kurulun kâr dağıtmama kararının geçerliliğini, şirketin devamlı gelişimi ve ortaklara düzenli kâr sağlama maksadı taşıyıp taşımadığına göre değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir (11. HD. T. 14.10.1982, E. 1982/3556, K. 1982/3887).

Yargıtay bir diğer kararında, anonim şirketin sürekli gelişimini sağlamak amacıyla serbest yedek akçenin ayrılmasına olanak sağlamıştır. Fakat şirketin takdir iradesini kullanırken istediği gibi hareket edemeyeceğini, kararlarını iyi niyet ilkelerine uygun şekilde tesis etmesi gerektiğini ifade etmiştir (11. HD. T. 04.12.1992, E. 1992/6968, K.1992/11163). Yargıtay'ın bu kararındaki yaklaşımının uygun olduğu kanaatindeyiz. Zira kâr payı hakkı, pay sahibinin ortaklığa katılmasının temel ekonomik karşılığını oluşturmakta olup, genel kurulun bu hakkı ortadan kaldıracak veya sürekli surette kısıtlayacak nitelikte kararlar alması, pay sahibinin müktesep hakkını ihlal eder. Bununla birlikte, anonim şirket genel kurulunun işletmenin sürekliliğini ve ekonomik istikrarını sağlamak amacıyla ilgili dönemde kârı tamamen dağıtmama yönünde takdir yetkisine sahip olduğu da kabul edilmelidir. Ancak bu yetkinin kullanımı sınırsız bir serbesti tanımaz. Kararların TMK m.2'de düzenlenen dürüstlük kuralına ve iyi niyet ilkesine uygun olması zorunludur. Yargıtay'ın anılan kararında, şirketin gelişimi amacıyla serbest yedek akçe ayrılmasına cevaz verilmekle birlikte, bu iradenin kötüye kullanılmaması gerektiği vurgulanmıştır. Bu yaklaşım hem şirket menfaatini hem de pay sahiplerinin müktesep haklarını koruyan bir denge yaratmaktadır. Dolayısıyla, kâr payı dağıtımına ilişkin kararların geçerliliği değerlendirilirken, yalnızca şirketin ekonomik gerekçeleri değil, aynı zamanda kararın iyi niyet çerçevesinde tesis edilip edilmediği de dikkate alınmalıdır. Bu yönüyle söz konusu karar tutarlı bir yaklaşım sergilemektedir.

2. Kâr Payının Vazgeçilmez Hak Niteliği

Kanun tarafından pay sahibine verilmiş olan, esas sözleşme ya da genel kurul kararıyla geri alınamayan, pay sahibinin istememesinin anlam ifade etmeyeceği ve hakkın sahibinin kendi onayı olsa dahi üstünde tasarruf edilemeyecek haklara *vazgeçilmez haklar* denir²⁴. Söz konusu bu haklar,

²⁴ Erdem, Nuri, 6102 Sayılı "Yeni" TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin "Müktesep" (Kazanılmış)

anonim şirketin yapısı ile genel niteliğini temsil eder²⁵. Esas sözleşmeye, dürüstlük kuralına uygun olmayacak şekilde alınmış olan genel kurul kararlarının iptaline yönelik dava açma hakkı (TTK m. 445), genel kurula katılım hakkı (TTK m. 425), malumat alma ve inceleme hakkı (TTK m. 437) ve pay sahiplerine aynı koşullarda eşit işleme tabii olma hakkı (TTK m. 357) vazgeçilmez haklara örnek olarak verilebilir²⁶.

Anonim ortaklığın en temel gayesi kâr elde etmek ve bu kârı paylaşmaktır. Bu gayenin yerine getirilmemesi, söz konusu şirketi bambaşka bir birliğe çevirerek yok eder. Söz konusu bu temel gayeden anonim ortaklık vazgeçemez. Başka bir deyişle, anonim ortaklık bir dernek, sendika ya da kooperatif gibi faaliyet süremez²⁷. Kâr payının vazgeçilmez niteliğinin en büyük nedeni budur. Aynı zamanda kâr payından vazgeçileceğine yönelik sözleşmeye konulan hükümler ve genel kurulun vereceği kararlar emredici kanun hükümlerine aykırılık teşkil edeceğinden mütevellit geçersizdir²⁸.

Kâr payı hakkının vazgeçilmez niteliği hususunda Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 13.02.2015 tarihli ve E: 2014/14684, K: 2015/1919 sayılı kararında, *"Her ticaret ortaklığı gibi anonim ortaklığın da nihai amacı kar elde edip ortaklarına dağıtmaktır. Bu amaç, anonim ortaklığı, çeşitli kanunlardaki kişi birliklerinden ayıran, "müşterek gaye" kıstasından ve "ortaklık" kavramından doğar. Başka bir deyişle, anonim şirket kanunen yasak olmayan her türlü iktisadi maksat ve konular için kurulur ve kâr elde etmek ve paylaşmak nihai amacını elde etmek hedefine yönelir. Ortaklığın bütün organları bu nihai amaca uygun kararlar almak zorundadır. İşte, şirketin kâr elde etmek ve dağıtmak nihai amacından doğan kâr payı, vazgeçilmez bir haktır. (Poroy/Tekinalp/Çamoğlu- Ortaklıklar ve Koop. Hukuku 8. bası s. 487)"* denilmek suretiyle, şirketin kâr elde etme ve bu kârı pay sahiplerine dağıtma yükümlülüğünün, anonim ortaklığın temel varlık nedenlerinden biri olduğu belirtilerek, kâr payı hakkının vazgeçilmez hak niteliğinde olduğu açıkça vurgulanmıştır²⁹. Kâr payı hakkının vazgeçilmez hak niteliği,

Hakları, Regesta Ticaret Hukuku Dergisi, C. II, S. 1, Yıl 2012, s. 29-44, s. 30.

²⁵ Erdem, s. 31.

²⁶ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, s. 613-614.

²⁷ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, s.624.

²⁸ Moroğlu, Erdoğan, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul, 2014, s. 52 ve devamı.

²⁹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2015/6354 E. sayılı başka bir kararında *"Her ticaret ortaklığı gibi anonim ortaklığın nihai amacı kar elde edip ortaklarına dağıtmaktır. İşte, şirketin kâr elde etmek ve dağıtmak nihai amacından doğan kâr payı, bir vazgeçilmez haktır."* denilmek suretiyle kâr payı hakkının hukuki niteliği net bir şekilde ortaya konulmuştur.

hemen hemen tüm mahkeme kararlarında temel referans noktasıdır.

3. Kâr Payının Şarta Bağlı Alacak Niteliği

Anonim ortaklıkta, pay sahibinin kâr payı hakkının olması için anonim şirketin karın paylaşımı için aktif malvarlığı olmalıdır. Ayrıca TTK m. 509/II hükmünde kâr payının net dönem karından ve serbest yedek akçelerden verilebileceği belirtilmiştir. Bu yüzden kâr payı hakkının varlığı, anonim şirketin aktif malvarlığının bulunması koşuluna bağlıdır.

Genel kurulun bilançoğu tasdik etmesiyle birlikte pay sahiplerinin kâr payı hakkı alacak hakkı haline gelir³⁰. Daha net açıklamamız gerekirse, pay sahibinin kâr payı hakkının bir alacak hakkı haline gelebilmesi için iki koşul bulunur. İlk koşul, söz konusu senenin bilançosunda net dönem kârının var olması gerekir. İkinci koşul ise, genel kurulun net dönem kârının bulunduğu bilançoğu tasdik etmesi gerekir. Bilançonun tasdik edilmesi halinde genel kurul her ne kadar kârın paylaşımına yönelik herhangi bir karar almamış olsa bile pay sahibinin kâr payı hakkı, bir alacak hakkı haline gelecektir. Çünkü net dönem kârının bulunması durumunda şirketin, TTK m. 519/I hükmü uyarınca kanuni yedek akçenin birinci ayırımını yapması ve pay sahiplerinin ödenmiş sermayenin yüzde beşi oranındaki kâr payı hakkını vermesi gerekir³¹. Genel kurulun oybirliği ile vereceği herhangi bir karar, vazgeçilmez hak niteliğinde olduğu için bu hakkı ortadan kaldıramaz.

Ayrıca eTTK zamanında, bilançonun tasdik edilmesi tek başına kâr payı hakkının alacak hakkı haline gelmesine yetmeyeceği, aynı zamanda genel kurulun kar paylaşımına yönelik bir karar da alması gerektiği vurgulanmıştır³².

C. Net Dönem Kârı Kavramı

6102 sayılı TTK ile 6762 sayılı mülga TTK karşılaştırıldığında, mülga TTK'da "safî kâr" ifadesi kullanılmış olmakla birlikte TTK'da "safî kâr" yerine "net dönem kârı" kavramı kullanılmaktadır (TTK 509/II, 608/I). Net dönem kârının tanımı TTK'da bulunmamaktadır. Yıllık bilançoğa bakılarak belirlenmiş olan yıllık kârdan önceki senelerin zararlarını ve anonim ortaklığın ödemesi gereken mali sorumlulukların indirilmesinin ardından geriye kalan meblağ net dönem kârıdır³³. Söz konusu yıllık kârdan mali sorumlulukların ve ver-

³⁰ Domanıç, Hayri, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II, İstanbul, s. 1535.

³¹ Bahtiyar, s.249-250.

³² Arslanlı, Halil, Anonim Şirketler I, İstanbul, 1960, s.202.

³³ Gürbüz Usluel, Aslı E. Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Alma Hakkı, Ankara, 2016, s. 13; Tekinalp/ Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar I, N. 902.

gilerin düşülmesi hususu kanunda belirtilmemekle birlikte uygulamada yer almış bir durumdur. Bu durumun TTK m. 2 kapsamında bir ticari örf ve âdet olduğundan bahsedebiliriz. Nitekim öğretilerde de net dönem kârının bütün mali sorumluluklar indirildikten sonra belirlenmesi gerektiği yönünde görüş birliği bulunmaktadır³⁴.

Çıkartılan bilançoda önceki sene zararları bulunuyorsa, meydana gelen yıllık kârdan bu zararlar çıkartılmadığı müddetçe kârın paylaşırılamayacağı hususunun temelinde de net dönem kârı vardır³⁵.

Anonim şirketin zarar etmesi halinde kâr dağıtımını kural olarak mümkün değildir. Şirketin zarar etmesine rağmen kar dağıtımına gidilmesi durumunda şirketin kâr değil, sermaye kaynakları pay sahiplerine aktarılmış olur ki bu durum sermayenin korunması ilkesiyle açıkça çelişir³⁶. Fakat şirketin geçmiş dönemden gelen yedekleri veya rezervleri yeterliyse, net dönem kârı bulunmasa bile kâr dağıtımını yapılabilecektir.

D. Yedek Akçe Kavramı ve Türleri

1. Yedek Akçe Kavramı

Anonim şirketler, finansal yapılarının sağlamlığını korumak, ticari faaliyetlerden kaynaklanabilecek belirsizliklere karşı önlem almak ve ilerdeki muhtemel ekonomik tehditlere yönelik tedbirli olmak için kâr elde ettikleri senelerde yedek akçe ayırmak zorundadır³⁷. Bu uygulamayla yalnızca şirketin çıkarlarını değil; zararları dengeleme, iş gücünü koruma ve temettü dağıtımında istikrarı sürdürme gibi hedefler de gözetilmelidir³⁸.

³⁴ Karayalçın, Muhasebe, s. 114; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar, N.1513- 1514; Gürbüz Usluel, s. 13; Üçişik, Güzin / Çelik, Aydın, Anonim Ortaklıklarda Finansal Tablolar Yedek Akçeler ve Kar Dağıtım, İstanbul, 2018, (Kar Dağıtım), s. 209; Aksi yönde görüş için, Canöz, s. 73.

³⁵ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, s. 625; Tekinalp, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 5. Basi, İstanbul, 2020, s.358-359.

³⁶ Sermayenin korunması ilkesi, dayanağını anonim şirketlerde geçerli olan sınırlı sorumluluk esasından almaktadır. Zira şirket alacaklılarının başvurabileceği yegâne kaynak şirketin malvarlığı olduğundan, bu varlığın korunmasının gerekliliği doktrinde kabul görmektedir (Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi I, Ankara, 2018, (Şerh) § 34, N. 9). Kuruluş anında şirketin sermayesi ile malvarlığı örtüşmekle birlikte, ticari faaliyetlerin başlamasıyla birlikte bu varlık zamanla artış gösterebilir. Bu bağlamda, bazı yazarlar alacaklıların yalnızca sermayeye değil, şirketin tüm malvarlığına yönelmesini esas alarak bu yaklaşımı "malvarlığının korunması ilkesi" olarak nitelendirmektedir: Tekil, Fahiman, Şirketler Hukuku, 2. Cilt, Anonim Şirketler, İkinci Basi, İstanbul, 1978, s. 51; Paşlı, Ali, Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 2005, (Kurumsal Yönetim), s. 217; Gürbüz Usluel, s. 61, 62.

³⁷ Pulaşlı, Hasan, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C. 2, Ankara, 2011, (6102 sayılı Kanun C. 2), s. 1733; Erdamar, Cengiz, Anonim Ortaklıklarda Kârın Dağıtım Ve Vergilendirilmesi, İstanbul, 1984, s. 19; Bilgin, s. 146.

³⁸ Bilgin, s. 146; Pulaşlı, (6102 sayılı Kanun, C. 2), s. 1734.

Öğretide yedek akçeye dair pek çok farklı tanım bulunmaktadır. Bir tanıma göre, bu kavram; şirketin elde ettiği safi kârdan ayrılıp pay sahiplerine dağıtılmaksızın şirket bünyesinde muhafaza edilen meblağdır³⁹. Başka bir tanım ise yedek akçeyi, esas sermayeyi aşan saf malvarlığı şeklinde nitelendirmektedir⁴⁰. Bir diğer tanımda ise, şirketin birtakım kaynaklardan sağladığı safi kârın, kanun, esas sözleşme veya genel kurul kararı doğrultusunda paydaşlara verilmeden şirket bünyesinde tutulmasıyla oluşan ve esas sermayeyi geçen değerler yedek akçe kapsamında değerlendirilmiştir⁴¹. Doktrindeki bir başka tanıma göre yedek akçe, ileride meydana gelebilecek zararlara karşı önlem alınması amacıyla tahakkuk etmiş kârdan ayrılan bir değer olarak tanımlanır⁴². Ancak yedek akçelerin yalnızca kâr kaynaklı olmayıp değer artışları gibi farklı unsurlardan da oluşabileceği dikkate aldığımızda, kanaatimizce söz konusu tanım kavramı tam anlamıyla yansıtmamaktadır. Diğer yandan yedek akçe, belirli bir maksada özgülenmesi nedeniyle pay sahiplerine ve diğer ilgili kişilere dağıtılmaksızın, şirketin esas sermayesine ek olarak ayrılan malvarlığı unsuru biçiminde de tanımlanmıştır⁴³. Bizim de katıldığımız görüş uyarınca yedek akçe, şirket malvarlığının esas sermaye tutarını aşan bölümü şeklinde tanımlanmalıdır⁴⁴.

Şirketin devamı, sermayenin korunabilmesi⁴⁵, alacaklıların alacaklarının gözetilebilmesi, kâr payının pay sahiplerine düzenli bir biçimde paylaşılması nedenleriyle kanun koyucu, yedek akçelerin ayrılmasını şart koymuş ve yedek akçelerin kullanımını birtakım koşullara tabii kılmıştır.

Yedek akçeler, birikmiş kârdır⁴⁶. TTK m. 509'a baktığımız zaman, kâr payının net dönem kârından ve yedek akçelerden paylaşılabilirliği, pay sahiple-

³⁹ Karayalçın, Yaşar, Bilanço Hukuku, "Kavramlar-İlkeler-Başlıca Sorunlar-Yeni Gelişmeler", Ankara, 1979, (Bilanço Hukuku), s. 61.

⁴⁰ Tekinalp, Ünal, Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri, Kamuyu Aydınlatma İlkesi ile, İstanbul, 1979, (Yedek Akçeler), s.245,377; Türk, Ahmet, Anonim Ortaklıkta Gizli Yedek Akçeler, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, Sa. 2, İzmir 2002, (Gizli Yedek Akçeler), s. 174; Eriş, Gönen, Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, Ankara, 1995, s.764; Akbulak, Sevinç/ Akbulak, Yavuz, Türkiye'de Sermaye Piyasası Araçları Ve Halka Açık Anonim Şirketler, İstanbul, 2004, [Akbulak (Sevinç / Yavuz)], s. 306.

⁴¹ Moroğlu, Erdoğan, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Esas Sermaye Artırımı, İstanbul, 1972, (Sermaye Artırımı 1972), s. 157.

⁴² Çevik, Orhan / Azık, Kenan, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Ankara, 1974, s. 287.

⁴³ Bilgin, s. 146.

⁴⁴ Tekinalp, Yedek Akçeler, s. 245; Bilgin, s. 146.

⁴⁵ Sermayenin korunması prensibi gereği sermayenin iadesi yasaktır. Pay sahibine sağlanan haklı olmayan yararlar, pay sahibine şirketin borç vermesi dahil, her koşulda kanunlara aykırı olan kâr paylaşımı bu minvalde ele alınır. Ünal Tekinalp, Anonim Ortaklıkta Sermayenin Korunması İlkesi, Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, C. II, İstanbul, 2001, s.1683.

⁴⁶ Karayalçın, Muhasebe, s. 103.

rinin de söz konusu yedek akçeler üzerinde haklarının bulunduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda TTK m. 523/II hükmünde de bu gaye belirtilmektedir. Bunun dışında, TTK m. 519 ve sonrası hükümlerde yedek akçelerin hangi vakit ile ne gibi durumlarda ayrılacağı hususları düzenlenmiş olup, yedek akçelerin en önde gelen kaynağının ve özünün anonim şirketin net dönem kârı olduğu belirtilmiştir.

Yalnızca anonim şirketin menfaati için değil, aynı zamanda ilk olarak pay sahiplerinin ve kârdan pay alacak diğer kişilerin de gözetilmesi amacıyla kanuni ve ihtiyari yedek akçeler ile ilgili düzenlemeler getirilmiştir. Bu şekilde taraflar arasında yararın dengelenerek eşitlenmesi istenmiştir.

2. Kanuni Yedek Akçe

Kanuni yedek akçe; şirketin vergi sonrası elde ettiği kârın, mevzuatta öngörülen belirli bir kısmının, pay sahipleri ile ilgili üçüncü kişilerin menfaatlerini koruma amacıyla ayrılması suretiyle oluşan yedek fondur⁴⁷. Öğretide bir tanımda ise kanuni yedek akçe, *“ayrılmalarına konu olan safi kârın veya gene temelini kanunda bulan bir yedek akçe kaynağının varlığı halinde ayrılmaları gereken, yani ortaklığın yıllık kârlarından yedek akçeye konu olan kârların miktarların varlığı ile başka hiçbir işleme gerek olmadan ayrılan, ayrılmış sayılan yedek akçeler”* şeklinde tanımlanmaktadır⁴⁸.

Kanuni yedek akçelerin ayrılması kanun tarafından zorunlu kılınmıştır. TTK madde 519’da kanuni yedek akçe düzenlenmiştir. TTK m. 519/I hükmünde *“Yıllık kârın yüzde beşi, ödenmiş sermayenin yüzde yirmisine ulaşınca kadar genel kanuni yedek akçeye ayrılır.”* denilmektedir. Madde 519’a göre bilançoda net dönem kârı (safi kâr) bulunuyorsa her sene yedek akçenin ayrılması mecburidir⁴⁹. Kanuni yedek akçenin belirlenmiş olan sınıra kadar ayrılması mecburi olup, eğer bu sınır aşılsa zorunlu olmaktan çıkar⁵⁰. TTK m. 376 dahilinde sermayenin kaybedilmesi sebebiyle anonim şirketin son bulması durumunda kanuni yedek akçelerin de gözetilmesi lazım gelir⁵¹.

Kanuni yedek akçelerin düzenlendiği tüm hükümler emredici niteliktedir. Dolayısıyla genel kurulun alacağı herhangi bir kararla veya şirketin esas

⁴⁷ Karslıoğlu, Hasan, Anonim Şirketlerde Örtülü Kâr Dağıtımı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ocak, 2015, s. 70.

⁴⁸ Tekinalp, Yedek Akçeler, s. 277.

⁴⁹ Karayalçın, Muhasebe, s. 114.

⁵⁰ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 754.

⁵¹ Altaş, Soner, Anonim Şirketlerde Eş Zamanlı Sermaye Azaltımı ve Arttırımı, Mali Çözüm Dergisi, Temmuz-Ağustos, 2014, s. 225-226.

sözleşmesine eklenecek bir hükümlle sınırlandırılmaz, kaldırılmaz.

Kanuni yedek akçelerin kaynağı iki türdür. Bunlar, olağan ile olağandışı kaynaklardır. Olağan kaynak net dönem kârı yani safi kârdır. Olağandışı kaynağı da “*agio*”⁵² ile “*iskat kazancı*” oluşturur⁵³.

Net dönem kârından yedek akçelerin ayrılma oranları, safi kârdan yani net dönem kârından paylaştırılmasına karar verilen kâr payı üstünden TTK m. 519/II-3 gözetilerek yapılacak ayırım, “*I. tertip ayırım*” ile “*II. tertip ayırım*” olmak üzere iki biçimde sınırlandırılmıştır.

3. Esas Sözleşmeye Dayanılarak Ayrılan (İhtiyari) Yedek Akçeler

Şirketin isteğiyle yedek akçe ayırması TTK m. 521’de düzenlenmiştir. Şirket, istemesi halinde esas sözleşmesine hüküm koyarak yedek akçe ayırabilir. Bu şekilde ayrılan yedek akçelere “*ihtiyari yedek akçe*” veya “*akdi yedek akçe*” denir. Anonim şirketlerde ihtiyari yedek akçelerin ayrılması, kanuni yedek akçelerde olduğu gibi şirket için yasal bir yükümlülük olarak öngörülmemiştir⁵⁴. Şirketin kendi kendine finansman sağlaması adına ya da şirketi mali yönden kuvvetlendirmek maksadıyla bu yedek akçeler ayrılabilir⁵⁵. Esas sözleşmede, I. tertip kanuni yedek akçenin, net dönem kârının yüzde beşinin fazlası oranında ayrılması, ödenmiş olan sermayenin yüzde yirmisinin fazlası oranında bir meblağın ayrılması ya da diğer türlü yedek akçelerin ayrılıp bu yedek akçelerin ne şekilde kullanılacağı kararlaştırılabilir⁵⁶.

4. Genel Kurul Kararıyla Ayrılan (Olağanüstü) Yedek Akçeler

Genel kurul kararıyla ayrılan, yani olağanüstü yedek akçeleri paylaştırılmamış olan kârların toplamı oluşturur. Esas sözleşmeye aykırılık oluşturmadığı müddetçe genel kurul, senelik kârı kısmi şekilde veya tamamıyla dağıtabilir ya da yedek akçe ayırabilir⁵⁷. Karşıt bir hal esas sözleşmede belirtilmediği

⁵² Anonim şirketin hisse senetlerini nominal değerinin yukarısında bir değerle ihraç etmeleri halinde, erişilen meblağın nominal değere karşılık olan bölümü şirketin esas sermayesidir. (Yıldız, Şükrü, Anonim Ortaklıkta İhraç Primleri (Agio), AÜEHFD, Erzincan 2000, C.4, S.1-2, (Agio). s. 547.) Bunu geçen meblağ, *agio* olarak nitelendirilir. Bu meblağ şirket kazancı değildir. Bu kapsamda 5 TL nominal değerde olan bir pay taahhüdüne 7 TL verilmesinin öngörüldüğü esas sözleşmede ve genel kurulun sermaye artırımına yönelik vereceği kararda belirtilebilir. Burada söz konusu olan 2 TL tutarındaki farka *agio* denir. Yıldız, (Agio), s. 547; Pulaşlı, (Şirketler), s. 364.

⁵³ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 756.

⁵⁴ Tekinalp, (Yedek Akçeler), s. 335; Bilgin, s. 157.

⁵⁵ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 754.

⁵⁶ Çağırğan Tuncer, Senar/ Ulusoy, Yasin, Yedek Akçeler, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref Ertaş’a Armağan, C. 19, Özel Sayı, 2017, s. 9.

⁵⁷ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 755.

müddetçe bunun için adi çoğunluğun olması yeterlidir⁵⁸. TTK m. 23/II' ye baktığımız vakit, genel kurulun, anonim ortaklığın sürekliliği, düzenli kâr paylaşımının sağlanması açısından muvafık ve faydalı olduğu vakit kanunda ve şirket esas sözleşmesinde düzenlenenler haricinde yedek akçenin ayrılıp bunların kanunda ve esas sözleşmede belirtilen tavanlarının artırılması yönünde karar verilebileceği hususu düzenlenmiştir⁵⁹.

E. Paylaştırılacak Kârın Tespiti ve Dağıtımı

1. Genel olarak

Anonim ortaklıkta pay sahibinin kâr payı hakkı iki türdür; vazgeçilmez olan temel kâr payı hakkı (birinci temettü) ve ikinci kâr payı hakkı (ikinci temettü). Temel kâr payının pay sahiplerine ödenebilmesi için, anonim ortaklığın ilgili hesap döneminde net dönem kârı elde etmiş olması zorunludur. İkinci kâr payının dağıtımı ise, yalnızca net dönem kârına değil; aynı zamanda şirketin serbest şekilde kullanabileceği yedek akçelere ve önceki dönemlerden devredilen dağıtılmamış kârlara bağlıdır. Başka bir tabirle, net dönem kârı bulunmasa dahi, şirketin ihtiyari yedek akçeleri ya da aktarılmış kâr kalemleri mevcutsa, ikinci kâr payı dağıtılabılır⁶⁰. Dolayısıyla kârın dağıtımı, yıllık sonucu açıklamak için düzenlenen bilançoda net dönem kârının bulunması ya da şirketin yedek akçesi veya bu gayeyle tasarrufta bulunabileceği yeterli tutarda birikmiş geçmiş yıl kârının bulunmasına bağlıdır (TTK m.509)⁶¹. Şirketin net dönem kârının bulunup bulunmadığı ve ikinci kâr payı hakkının ödenebilmesi bakımından gerekli mali kaynakların yeterliliği ise şirketin bilanço verilerinden tespit edilebilir.

TTK m. 507/1 hükmünde *“Her pay sahibi, kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre pay sahiplerine dağıtılması kararlaştırılmış net dönem kârına, payı oranında katılma hakkını haizdir.”* denilerek pay sahibi ne kadar paya sahipse o pay oranında kâra katılabileceği belirtilmiştir. Kârın dağıtımı için pay olgusundan ayrı bir anahtar gözetilemez⁶². Yani kooperatiflerdeki gibi pay sahiplerinin anonim ortaklıkla iş yapma, anonim ortaklıkta kıdem ya da sağladıkları borç oranında kârdan faydalanacakları yönünde esas sözleşmeye konulan hükümler geçersiz sayılacaktır⁶³.

⁵⁸ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 755.

⁵⁹ Akbulak, s. 175; Çevik/Azık, s. 290.

⁶⁰ Eriş, Gönen, Açıklamalı İçtihatlı 6335-6552 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, Seçkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 3005; Karayalçın, Muhasebe, s. 115; Tekil, s. 282.

⁶¹ Aytaç, Zühtü, Sermaye Piyasası Hukuku ve Hisse Senetleri, Ankara, 1988, s.40; Üçışık/Çelik, Kâr Dağıtımı, s. 376; Canöz, s.61.

⁶² Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, s. 626.

⁶³ Tekinalp, Ünal, s. 357; Gürbüz Usluel, s. 155.

TTK m. 508 hükmü gereğince pay sahibinin alacağı kâr miktarı, taahhüt ettiği sermaye için şirkete ödemiş olduğu tutar oranında hesaplanır. Yani pay sahibinin kâr payının hesaplanmasında oransallık ilkesi gözetilir⁶⁴. Oransallık ilkesinin bir istisnası niteliğinde olarak, esas sözleşmeyle birlikte imtiyaz, yani kâr paylaşımında kârın nasıl, hangi oranda dağıtılacağı kararlaştırılabilir⁶⁵ (TTK m. 478).

Kâr payında tanınan imtiyaz, pay sahibinin kârdan alacağı payın tespit edilebilmesi açısından önem taşımaktadır. eTTK zamanında, ödenmiş sermayenin yüzde beşi oranındaki temel kâr payı (birinci temettü) üzerinde imtiyaz verilip verilemeyeceği hususu öğretilmiştir. Bizimde katıldığımız ağırlıklı görüş, eTTK m. 466/II, 3 (TTK m. 519/II, c) hükmü gereğince temel kâr payının paylaşılmasının öncelik taşıdığını ve bu tutarın imtiyaza konu olamayacağını savunmaktadır⁶⁶. Bu yaklaşıma göre imtiyazların dikate alınması, ancak temel kâr payına ilişkin ayırım yapıldıktan sonra kalan tutar olan ikinci temettü açısından mümkündür⁶⁷. Kâr payı, ortakların şirkette kalmasını sağlayan asli ve mali teşviklerden biri olup, pay sahipleri arasındaki menfaat dengesinin korunabilmesi gerekmektedir. Buna karşılık diğer görüş, temel kâr payına imtiyazlardan bağımsız bir üstünlük sağlanmadığını, dolayısıyla imtiyazlı payların temel kâr payı hesaplamasında da etkili olması gerektiğini savunmaktadır⁶⁸.

2. Bilançonun Hazırlanması

Yıl sonu finansal tablolarını oluşturan bilanço ve gelir tablosu yönetim kurulunca düzenlenir (TTK 68/III, 514)⁶⁹. Yılsonu finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun bir biçimde dürüst resim ilkesi gözetilerek düzenlenmelidir⁷⁰ (TTK m. 515). Ayrıca bilanço sonuç açıklama esası gözetilerek düzenlenmelidir (TTK m. 508, 514, 64 vd.). Tüm bu esas ve maddeler gözetilerek hesaplanan kâr payı, haklı kârdır. Lakin m. 512 uyarınca bu esas ve maddeler gözetilmeden hesaplanan kâr, haksız kâr niteliğindedir.

⁶⁴ Teoman, Ömer, İtibari Değer, İktisat Maliye, C.19, s. 12, 1973, Tüm Makalelerim Cilt 1-2, s. 33; Gürbüz Usluel, s. 155; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar I, N. 906.

⁶⁵ Karayalçın, Muhasebe, s. 130; Birsal, Mahmut T., Anonim Şirketler Hukukunda Kâr Kavramı, C. 1, Ege Üniversitesi Matbaası, İzmir, 1973, s.21; Gürbüz Usluel, s. 33.

⁶⁶ Pulaşlı, Şerh II, s.1732; Üçışık/Çelik, s.456.

⁶⁷ Erem, Turgut S., Anonim Şirketlerde Kâr Tevzii Dolayısıyla Pratikte Karşılaşılan Bazı Meseleler, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Dergisi, 5(2), 1969, s. 179; Eriş, Gönen, Ayrıcalıklı Pay Senetleri II, Yargıtay Dergisi, C.4, s. 197; Bilgin, s. 136; Birsal, Kâr Kavramı, s. 146.

⁶⁸ Yıldız, Şükrü, Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Bakımından Eşit İşlem İlkesi, Ankara, Seçkin Yayınları, 2004, s. 130; Karahan, İmtiyaz, s. 64; Arslanlı, s. 93.

⁶⁹ Pulaşlı, Şerh, C. I, s. 1049 §30 N. 362.

⁷⁰ Bahtiyar, s. 249.

TTK'nın 397. maddesinde, denetime tabi anonim şirketlerin finansal tablolarının Türkiye Denetim Standartlarına uygun şekilde denetleneceği ve faaliyet raporlarında bulunan finansal bilgilerin de denetim kapsamında değerlendirileceği hükme bağlanmıştır. Denetlemenin haricinde kalan anonim ortaklıklarda Kamu Gözetim Kurumunun uyguladığı Vergi Usul Kanunu esasları sonuç açıklama şeklinde olmayıp vergi matrahını tespit bilançosudur. Bu sebeple çıkartılan bütün yıllık bilançolar ile bunlara göre paylaştırılan kârların iptali söz konusu olabilir⁷¹.

Kâr payının yalnızca net dönem kârı ile serbest yedek akçelerden paylaştırılabileceğine ve bu hükme aykırı verilecek kararların geçersiz olacağına yönelik kaideden yola çıktığımızda, bilançoda önceki senelerin zararlarının kapatılmasından önce kâr paylaştırılmayacağı neticesine ulaşabiliriz⁷².

Yönetim kurulu tarafından bilançonun mevzuata uygun şekilde düzenlenmemesi durumunda, pay sahibinin temel kâr payına ilişkin alacağı doğru biçimde belirlenemeyebilir. Bu durumda ilk olarak, hazırlanan bilançonun gerçeği yansıtmadığı yönünde bir tespit yapılmalıdır. Eğer bu tespitin ardından şirketin fiilen kâr elde ettiği anlaşılırsa, temel kâr payı yönünden pay sahibi etmiş olduğu zarar nedeniyle yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk iddiasında bulunabilir. Nitekim Yargıtay'ın vermiş olduğu bir kararda, kâr payının paylaştırılmamasına yönelik karar verilmiş olsa dahi, bilançonun gerçek durumu yansıtmaması durumunda yönetim kuruluna kâr payı için sorumluluk davasının açılacağı belirtilmiştir⁷³.

F. Talep Zamanaşımı ve Süresinde Talep Edilmeyen Kâr Payının Akıbeti

1. Genel Olarak

Pay sahibinin sene sonunda kendi payına düşen kâr payı hakkını şirketten isteyebilmesi için kâr payının alacak hakkına dönüşmesi ve muaccel olması gerekir. Kâr payının alacak hakkına dönüşebilmesi içinse genel kurul kararı gerekir⁷⁴. Genel kurul, kârın paylaşılması kararını almamışsa, alacak davası açılmasıyla kâr payının istenmesi ve hüküm altına alınmasının olanağı yoktur⁷⁵.

⁷¹ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, s. 625.

⁷² Tekinalp/Poroy/Çamoğlu), s. 625-626.

⁷³ Yargıtay 11. HD 10.11.1992 T., 8501/10521 Sayılı Karar.

⁷⁴ Yargıtay 11. HD 09.10.1990 T., 7693/6376 Sayılı Karar; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi 2022/1532 Esas Nolu Karar "*pay sahibinin kâr payı hakkı vazgeçilmez bir hak ise de; aynı zamanda şarta bağlı bir hak olup, ancak genel kurul tarafından belirlenen kar payının dağıtılmasına karar verilmesi halinde talep edilebilir.*"

⁷⁵ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, s. 630; Yargıtay 11. HD 26.03.1998 tarihli, 9240/2241 sayılı yayınlanmamış karar.

Talep zamanaşımının belirlenebilmesi için ilk olarak kâr payının ne zaman muaccel olacağına bakılmalıdır. Pay sahibi kârın muaccel olduğu tarihten başlamak suretiyle, kâr payını beş yıllık süre içerisinde talep edebilir. Muaccellik bulunmuyorsa zamanaşımı süresi başlamayacaktır. Eğer genel kurul kâr payının ödeneceği bir tarih kararlaştırmışsa alacak o ödeme tarihinde muaccel olur⁷⁶. Fakat genel kurul kâr paylaşımına karar vermesine rağmen kâr payının ödeneceği bir tarih belirlememişse kâr dağıtım kararı tarihi hangi gün ise o gün alacak muaccel hale gelir⁷⁷.

2. Süresinde Talep Edilmeyen Kâr Payı

Pay sahibinin muaccel olan kâr payı alacağını hangi sürede isteyebileceğine yönelik TTK'da bir hüküm bulunmamakta olup, kâr payının dağıtılmasında 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 147. maddesi uygulanabilecektir⁷⁸. Söz konusu hükümde, *“Bir ortaklıkta, ortaklık sözleşmesinden doğan ve ortakların birbirleri veya kendileri ile ortaklık arasındaki; bir ortaklığın müdürleri, temsilcileri, denetçileri ile ortaklık veya ortaklar arasındaki alacaklar için beş yıllık zamanaşımı uygulanır”* denilmek suretiyle beş yıllık zamanaşımı süresi olduğu belirtilmiştir. Nitekim doktrinde de kâr payı alacağının beş yıl süreli zamanaşımına tabi tutulduğu yönünde ortak bir kanaat oluşmuştur⁷⁹.

Kâr payının zamanaşımına uğraması hususunda bahsedilmesi gereken bir diğer konu da yürürlükten kaldırılmış olan 12.06.1933 tarih ve 2308 sayılı Kanun'dur. 2308 sayılı Şirketlerin Müruru Zamana Uğrayan Kupon, Tahvilat ve Hisse Senedi Bedellerinin Hazineye İntikali Hakkında Kanun'un ilk maddesinde⁸⁰, TBK'daki zamanaşımı süresi gözetilerek anonim ve limited şirketlerin kanuni bir sebep bulunmamasına rağmen beş yıllık zamanaşımı süresine uğrayan temettü ve benzeri menfaatlerin devlete geçeceği belirtilmiştir. Bu maddeye göre belirtilen şirketler, söz konusu menfaatleri

⁷⁶ Üçışık/Çelik, Kar Payı, s. 509.

⁷⁷ Canöz, Salih, Anonim Şirketlerde Kâr Payının Tespiti ve Dağıtılması, 2. Bası, Ankara, 2016, s.106. Üçışık/Çelik, Kar Payı, s. 509; *“Kâr payında zamanaşımının, kâr dağıtım karar tarihine göre belirleneceği...”* yönünde Yargıtay 11. HD. 2.10.1992, E.5033/K.9419 nolu kararı, *“Kâr payı isteminin, bu kârın muaccel olduğu tarihten itibaren beş yıl içinde istenmesi gerektiği, aksi halde zamanaşımına uğrayacağı...”* yönünde Yargıtay 11. HD 10.11.1994, E.4615/K.8376 Nolu Karar.

⁷⁸ Gürbüz Usluel, s. 194; Tekinalp, s. 631; Pulaşlı, s. 1418; Bahtiyar, s. 290.

⁷⁹ Canöz, s. 107; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar I, N. 914d.; Pulaşlı, Şerh C. II, §37, N. 55.

⁸⁰ 12/06/1933 tarihli 2308 sayılı Şirketlerin Müruru Zamana Uğrayan Kupon, Tahvilat ve Hisse Senedi Bedellerinin Hazineye İntikali Hakkında Kanun m. 1 *“Anonim ve limited şirketleriyle sermayesi eshama ayrılmış komandit şirketlerin komanditlere ait hisse senetlerinin ve tahvillerinin kanuni mazeret bulunmaksızın beş senelik müruruzamana uğrayan faiz, temettü ve ikramiye gibi menfaatleriyle bu şirketlerin hisse senetleri ve tahvillerinden bedele inkilâp etmiş olanlarının on senelik müruruzamana uğrayan bedelleri Devlete intikal eder.”*

zamanaşımı sürelerinin bitiminin ardından üç ay içerisinde mahalli mal sandığına teslim etme mecburiyetindeydiler. Aksi takdirde, aynı kanunun ikinci maddesi gereğince, üç katı tazminatla beraber ödeme yapmaları gerekmektedir.

Temel kâr payı hakkının muacceliyet kazanması adına net dönem kârını içeren bilançonun genel kurul tarafından onaylanmasının yeterli olduğu gözetildiğinde, bilançonun onaylanmış olduğu ancak açıkça kâr dağıtım kararı alınmamış olan genel kurul kararları açısından şirketlerin 2308 sayılı Kanun çerçevesindeki yükümlülüklerinin doğup doğmayacağı hususu uzun süre tartışma konusu olmuştur. Her ne kadar 2308 sayılı Kanun'da doğrudan genel kurul kararına değil, temettü alacağına ilişkin bir düzenleme içermekteydi ise de açık bir kâr dağıtım kararı bulunmasa bile şirketin, temel kâr paylarını süresi içinde talep edilmediği takdirde devlete intikal ettirmekle yükümlü olduğu yönünde bir yorum benimsenmiştir.

2308 sayılı Kanun, anayasal bir hak olan mülkiyet hakkını zedelediği yönünde uzun yıllar eleştirilere konu olmuştur⁸¹. İlgili kanun, Anayasa'da güvence altına alınan temel haklara aykırılık teşkil etmesi ve düzenleme amacının geçerliliğini kaybetmesi sebebiyle⁸² Anayasa Mahkemesinin 2019/21, 10/4/2019 Tarihli ve E: 2018/136, K: 2019/21 Sayılı Kararı ile iptal edilmiştir⁸³. Bu karar ile birlikte, zamanaşımına uğramış olan kâr paylarının devlet hazinesine devredilmesine ilişkin zorunluluk ortadan kalkmıştır.

Kanaatimizce, 1933 tarih ve 2308 sayılı Kanun'un günümüz hukuk düzeni içinde savunulabilir bir hukuki temele sahip olduğunu söylemek oldukça zordur. Zira her ne kadar düzenlemenin ortaya çıktığı dönemin ekonomik koşulları ve devletin olağanüstü finansman ihtiyacı belirli ölçüde anlaşılabilir olsa da zamanaşımına uğramış kâr payı alacaklarının doğrudan devlete

⁸¹ AYM K. E:1964/47 K.1965/8 K.T:18/2/1965 RG T/S:25.6.1965/12032; "Kanunun I inci maddesi, metninde yazılı menfaatlerle bedellerin zaman aşımına uğramaları halinde Devlete geçmesini öngörmektedir. Mahkeme, zaman aşımı müessesesinin Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürmemekte, sadece, bunun kişiler arasındaki ilişkiler üzerinde etkilerini gösterdiği ve olayda, Devletin bu ilişkilere karşılık menfaat elde etmesinin, Anayasa'nın 36'ncı maddesinin teminatı altında bulunan mülkiyet hakkını zedelediği kanısında bulunmaktadır."

⁸² Kendigelen, Abuzer / Çonkar, M. Halil, Zamanaşımına Uğrayan Kâr Payı Alacağı Konusundaki Özel Düzenleme, İÜHFİM C. LXXI, S. 2, 2013, s. 214.

⁸³ AYM 2019/21, 10/4/2019 Tarihli E: 2018/136, K: 2019/21 Sayılı Kararı "12.06.1933 tarihli ve 2308 sayılı Şirketlerin Müruru Zamana Uğrayan Kupon, Tahvilat ve Hisse Senedi Bedellerinin Hazineye İntikali Hakkında Kanun'un; 1. Maddesinin 1. Fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 1.maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları ile 2., 3. Ve 4. maddelerinin 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALLERİNE, 10/4/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi."

geçmesine ilişkin yaklaşımın artık ne kamu yararı ilkesiyle ne de mülkiyet hakkıyla bağdaşmadığı açıktır. Kâr payı alacağının niteliği gereği şirket malvarlığında varlığını sürdüren bir borç olduğu ve zamanaşımının yalnızca alacaklının dava yoluna başvurma imkanını sınırladığı dikkate alındığında, eksik borcun devlete mal edilmesi mülkiyet hakkı üzerinde ölçüsüz bir müdahale niteliği taşımaktadır. Bunun yanı sıra, üç kat tazminat şeklindeki yaptırımın amaca göre son derece ağır bir yük oluşturup ölçülülük ilkesine aykırı olduğu ve şirketlerin ekonomik dengesini sarsabilecek nitelikte olduğu da gözden kaçmamalıdır. Tüm bu sebepler, ilgili kanunun güncel anayasal ilkeler ve özel hukuk sistematığı bakımından artık makul bir gerekçesinin kalmadığını göstermektedir. Dolayısıyla ilgili kanunun mülkiyet hakkına aykırılık gerekçesiyle yürürlükten kaldırılmış olması isabetlidir.

Zamanaşımına uğramış olan bir alacak, hukuken eksik borç niteliğinde olmakla birlikte, borçlunun malvarlığında bulunmaya devam eder; ancak alacaklı bu borcun ifasını talep edemez⁸⁴. Dolayısıyla zamanaşımına uğramış olan kâr payı artık eksik borç statüsüne girecektir. Şirket, dilerse bu borcu ifa edebilecek, fakat alacaklının söz konusu borcun ifasını isteme hakkı bulunmayacaktır.

Kanaatimizce, zamanaşımı hususunda genel kurulun kâr dağıtımına veya bilançonun onayına dair kararının, pay sahibinin hakkını bir alacağa dönüştürdüğü gerçeği yeterince dikkate alınmamaktadır. Kâr payı hakkı, anonim şirketler hukukunda ortaklık sözleşmesinden değil, doğrudan kanundan kaynaklanan⁸⁵ ve TBK m. 630⁸⁶, TTK m. 507⁸⁷, 511⁸⁸ ve 519⁸⁹ ile güvence altına alınan temel bir mali haktır. Zira TBK m. 630 hükmü, yöneticilerin her yıl en az bir kez hesap vererek kazanç paylarını ortaklara ödeme yükümlülüğünü düzenlemekte, bu suretle ortakların kâr payı elde etme hakkını kanuni bir zorunluluk haline getirmektedir. TTK m. 507’de her pay sahibine,

⁸⁴ Oğuzman, M. Kemal / Öz, Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt I, İstanbul, 2017, s. 20; Kendigelen/Çonkar, s. 221.

⁸⁵ Kaya, Arslan, Müktesep Haklar, Makalelerim I, İstanbul, 2012, s. 71, 72.

⁸⁶ “...Yönetici ortaklar, yılda en az bir defa hesap vermek ve kazanç paylarını ortaklara ödemekle yükümlüdürler.”

⁸⁷ “Her pay sahibi, kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre pay sahiplerine dağıtılması kararlaştırılmış net dönem kârına, payı oranında katılma hakkını haizdir. Şirketin sona ermesi hâlinde her pay sahibi, esas sözleşmede sona eren şirketin mal varlığının kullanılmasına ilişkin, başka bir hüküm bulunmadığı takdirde, tasfiye sonucunda kalan tutara payı oranında katılır.”

⁸⁸ “Yönetim kurulu üyelerine kazanç payları, sadece net kârdan ve ancak kanuni yedek akçe için belirli ayırım yapıldıktan ve pay sahiplerine ödenmiş sermayenin yüzde beşi oranında veya esas sözleşmede öngörülen daha yüksek bir oranda kâr payı dağıtıldıktan sonra verilebilir.”

⁸⁹ “...Pay sahiplerine yüzde beş oranında kâr payı ödendikten sonra, kârdan pay alacak kişilere dağıtılacak toplam tutarın yüzde onu, genel kanuni yedek akçeye eklenir.”

kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre dağıtılması kararlaştırılmış net dönem kârına, payı oranında katılma hakkı tanınmıştır. Ayrıca TTK m. 511, yönetim kurulu üyelerine kazanç payı verilmesini, ancak pay sahiplerine ödenmiş sermayenin en az yüzde beşi oranında kâr payı dağıtılması koşuluyla bağlamıştır. TTK m. 519 ise, pay sahiplerine yüzde beş oranında kâr payı ödendikten sonra belirli bir kısmın kanuni yedek akçeye eklenmesini öngörerek bu hakkı ayrıca koruma altına almıştır. Tüm bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, kâr payı hakkının ortaklık sözleşmesinden değil, doğrudan kanundan doğan bir hak olduğu açıkça görülmektedir. Bu nedenle, söz konusu hakkın yalnızca iç ilişki niteliğinde görülerek TBK m. 147 kapsamında beş yıllık zamanaşımı süresine tabi tutulması isabetli değildir. Nitekim 2308 sayılı Kanun'da yer alan beş yıllık sürenin, kâr payı alacaklarının beş yılda zamanaşımına uğrayacağı yönündeki görüşlere dolaylı olarak dayanak oluşturduğu ve ilgili kanunun yürürlükten kalkmasıyla birlikte bu görüşün normatif temelini ortadan kalkarak önceki ağırlığını büyük ölçüde yitirdiği açıktır. Bu nedenle, TBK m. 146'daki genel kural uyarınca, kâr payı alacaklarının on yıllık zamanaşımı süresine tabi tutulması gerektiği kanaatindeyiz.

G. Genel Kurul Kâr Payı Dağıtım Kararının Yokluğu, İptali ve Hükümsüzlüğü

Anonim şirket genel kurul kararları, bazı koşulların meydana gelmesi durumunda hükümsüzlük, yokluk veya iptal edilebilirlik yaptırımlarına konu olabilir⁹⁰. TTK'da genel kurul kararlarının yokluğuna ilişkin özel bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle yokluk haliyle karşılaşıldığında, genel hükümlere gidilerek değerlendirme yapılması gerekir. Genel kurul kararları, kurucu unsurların yokluğu veya şekli emredici hükümlere aykırılık halinde yok hükmündedir⁹¹. Zira şekli kurucu unsurlardan yoksun olan bir hukuki işlem hukuk düzeninde mevcut olmayacağı için yok hükmünde kabul edilir. Örneğin alınan kararın tutanağa geçirilmemesi, bakanlık temsilcisinin toplantıda hazır bulunmaması ya da bağımsız denetime tabi bir şirketin bilanço ve tablolarının denetimden geçmemiş olması durumunda alınan kararlar yokluk ile geçerlilik kazanmaz. Yokluk yaptırımı, hukuki bir işlemin içeriğine değil, yalnızca işlemin kuruluş aşamasında şekle ilişkin emredici hükümlere aykırılığa dayandığından; genel kurulun kâr payına dair aldığı

⁹⁰ Pulaşlı, Hasan, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 57(1-2), 2013, s. 895; Moroğlu, s. 23.

⁹¹ Moroğlu, Erdoğan, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 8. Baskı, İstanbul, 2017, (Hükümsüzlük) s.31.

kararların bu yaptırıma tabi tutulması mümkün değildir. Fakat birazdan değineceğimiz üzere, emredici hükümlere aykırılığın kararın şekline değil içeriğine ilişkin olması durumunda, genel kurul kararına butlan veya iptal edilebilirlik yaptırımlarından biri uygulanabilecektir.

Buna karşılık, genel kurul kararlarının butlanına ilişkin durumlar TTK'nın 447. maddesinde açıkça düzenlenmiştir⁹². Anılan maddeye göre, şirketin esas yapısını zedeleyen veya sermayenin korunması ilkesine aykırılık teşkil eden kâr dağıtımına ilişkin genel kurul kararları batıl sayılır (TTK m. 447/1, c). Bu bağlamda, kâr dağıtımına kanuni yedek akçe ayrılmadan karar verilmesi, genel kurulun kâr dağıtımını konusundaki görev ve yetkisini devretmesi ya da dönem kârı bulunmadığı hâlde kâr payı dağıtımına gidilmesi gibi işlemler, TTK sistematığı içinde batıl sayılabilecek kararlara örnek teşkil eder⁹³.

TTK 447. maddenin gerekçesinde⁹⁴ geçen *“Konusu itibarıyla bâtil olan genel kurul kararları, bazı niteliklere sahip pay sahipliği haklarını kaldıran veya sınırlandıran... kararlara özgülenmiştir.”* ifadesinin, genel kurulun kârda imtiyazlı payların varlığına rağmen eşit bir oranda kâr dağıtımına karar verdiği durumda, söz konusu kararın butlanla batıl olacağı şeklinde yorumlanmamalıdır. İmtiyazlar, esas sözleşme hükümlerinden doğar. Bu nedenle, esas sözleşme hükümlerine aykırı şekilde alınan genel kurul kararlarının hukuki sonucu, TTK m. 445 uyarınca iptal edilebilirliktir⁹⁵. Nitekim doktrinde de imtiyazın bu şekilde ihlal edilmesi durumunda imtiyazlı pay sahiplerinin iptal davası açma hakkına sahip oldukları kabul edilmektedir⁹⁶. TTK m. 445'te genel kurul kararlarının iptali düzenlenmektedir. Söz konusu hükme göre, genel kurul tarafından alınan bir kararın kanuna, esas sözleşme hükümlerine veya dürüstlük kuralına aykırılık taşıması durumunda, kararın alındığı tarihten itibaren üç ay içerisinde iptal davası açılabilir. Bu dava, şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde görülür. Üç aylık hak düşürücü sürenin ardından söz konusu genel kurul kararı kesinleşecek ve dava açma hakkı düşecektir⁹⁷. İptal davasının açılması, dava konusu olan genel kurul kararının derhal geçersiz hale gelmesine yol açmaz;

⁹² Moroğlu, Hükümsüzlük, s.29.

⁹³ Tekinalp, s. 1683.

⁹⁴ Bkz. TTK Madde 447 Gerekçesi.

⁹⁵ Çelikboya, Kerem, Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s.427.

⁹⁶ Çelikboya, s.427.

⁹⁷ Pulaşlı, Şerh II, s.1839.

karar, mahkeme hüküm verinceye kadar yürürlükte kalmaya devam eder⁹⁸. İptal davası açabilecek kişiler TTK m. 446'da açıkça belirtilmiştir. Söz konusu hükme göre, toplantıda hazır olup karara olumsuz oy veren ve söz konusu muhalefetini tutanağa alan, toplantıda hazır olup olmadığına veya olumsuz oy verip vermediklerine bakılmaksızın; çağrının usulsüz yapıldığını, söz konusu gündemin gerektiği şekilde ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisine haiz olmayan kişi ya da temsilcilerinin toplantıya katılarak oy verdiklerini, genel kurula katılım sağlamasına ve haksız bir biçimde oy vermesine müsaade edilmediğini ve belirtilen aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkin rol aldığını belirten pay sahipleri, yönetim kurulu ve ayrıca ilgili kararların uygulanması neticesinde kişisel olarak sorumlulukları doğacak olan yönetim kurulu üyelerinden her biri iptal davası açabilecektir. Şirket ortaklarının, genel kurulun kâr dağıtımını yapma veya kâr dağıtımını yapmama iradesine karşı iptal talebinde bulunma hakkı bulunmaktadır⁹⁹. Fakat genel kurulun kâr payı dağıtımını hususunda bir karar almamış olması durumunda, ortada iptale konu edilebilecek bir karar bulunmadığından iptal davası açılması mümkün değildir. Zira iptal davasının konusunu, varlığı hukuken kabul edilmiş bir genel kurul kararı oluşturur. Nitekim Yargıtay vermiş olduğu bir kararda, mevcut olmayan bir genel kurul kararının iptalinin istenemeyeceğini açıkça ifade etmiştir¹⁰⁰.

TTK m. 531 hükmü gereğince, azınlık pay sahiplerine haklı bir sebebin bulunması durumunda haklı nedenle fesih davası hakkı tanınmıştır¹⁰¹. Kanun koyucunun bu düzenlemedeki amacı, çoğunluk pay sahiplerinin sahip oldukları hakimiyeti ortaklığın yararına aykırı biçimde kullanmalarını engellemek ve bu yolla ortaklık menfaatlerini koruma altına almaktır¹⁰². Şirketlerde, haklı bir gerekçeye dayanmaksızın kâr payının hiç dağıtılmaması veya pay sahiplerine yetersiz bir tutarda dağıtım yapılması durumunda, azınlık pay sahipleri hem genel kurul kararının iptalini talep etme hem de şirketin haklı sebeple feshini isteme hakkına sahiptir¹⁰³. Bilhassa şirketlerde kâr dağıtımına ilişkin hiçbir kararın alınmadığı vakit fesih istemi kaçınılmaz hale

⁹⁸ Moroğlu, s. 24.

⁹⁹ Erem, s.180.

¹⁰⁰ Yargıtay 11.HD 10.01.2019 tarihli, 698/224 sayılı karar.

¹⁰¹ Atıla, Beste, Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi Davasındaki Fesih Dışı Çözüm Yolları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s.17.

¹⁰² Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi III, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s.2420; Çelikkboya, s.546.

¹⁰³ Aker, Halit, Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sifatının Sone Ermesi ve Özellikle Haklı Sebeple Fesih Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Dergisi, C. 32(1), 2016, s. 114.

gelebilmektedir¹⁰⁴. Fakat söz konusu iki durumda da dava yoluna gidilebilmesi için kârın dağıtılmaması veya düşük oranlı kâr dağıtımını uygulamasının süreklilik kazanmış olması gerekir. Dolayısıyla sadece birkaç sene kârın dağıtılmamış olması şirketin feshedilmesini haklı kılmayacaktır¹⁰⁵. Haklı nedenle fesih davası, son çare olarak gidilebilecek bir yoldur¹⁰⁶.

Kâr payı hakkının alacak hakkına dönüşmesi, genel kurulun bu hususta hukuka uygun alacağı bir karara bağlıdır. Bu kararın hukuka aykırılığı nedeniyle iptal edilmesi, bu karara dayanan kâr dağıtımını da geçersiz kılacaktır. Dolayısıyla ortaklar, iptal edilmiş bir karara dayanarak kâr payı talep edemeyeceklerdir¹⁰⁷. Aynı şekilde, şirket de iptal edilen bir karar uyarınca kâr payı dağıtamaz; bunun için genel kurul tarafından yeni bir karar alınması gerekir¹⁰⁸.

Pay sahipleri, genel kurul kararından bağımsız biçimde mahkemeden kâr payı dağıtımını talep edemezler. Kâr dağıtılmamasına ilişkin bir genel kurul kararı, gerekli olan koşulların bulunması halinde iptal davasına konu edilebilir; ancak mahkemenin, istek üzerine veya kendiliğinden, genel kurul yerine geçerek kâr payı dağıtımına karar vermesi mümkün değildir. Nitekim Yargıtay kararlarında da bu husus açık bir şekilde vurgulanmıştır¹⁰⁹. Bu kuralın tek istisnası ise, yukarıda da değinmiş olduğumuz TTK m. 531'de düzenlenen haklı nedenle fesih davasıdır. Söz konusu hükme göre mahkeme, fesih kararı vermek yerine davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmasına ve paylarının karar tarihine en yakın zamanda belirlenen gerçek değer üzerinden kendilerine ödenmesine yahut somut olaya uygun ve kabul edilebilir başka bir çözüm yoluna hükmedebilir¹¹⁰. Bu sebeple mahkemenin böyle bir fesih davasında gerektiği vakit kâr payı dağıtımına hükmetmesi de mümkündür. Fakat bu durumun davacıya tanınmış bir seçim hakkı olarak değerlendirilemeyeceği özellikle vurgulanmalıdır. Mahkeme, dava neticesinde

¹⁰⁴ Aker, s. 114.

¹⁰⁵ Nomer Ertan, s. 427; Tekinalp, s. 503.

¹⁰⁶ Doktrinde, fesih davasının bu özelliğine "ikincil nitelik" de denmektedir: Erdem, Nuri, Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012, (Haklı Sebep Fesih), s.211.

¹⁰⁷ Bilgin, s. 38; Arslanlı, s. 202.

¹⁰⁸ Kayar, İsmail, Hisse Senedi Yatırımcısının Korunması Açısından HAAO'larda Kâr Dağıtımını, Ünal Tekinalp'e Armağan, C. I, Beta, İstanbul, 2003, s. 455-494; Moroğlu, s. 282.

¹⁰⁹ Yargıtay 11. HD 16.12.2019 tarih ve 1697/8221 sayılı karar.

¹¹⁰ TTK m.531 b) Haklı sebeplerle fesih, "(1) Haklı sebeplerin varlığında, sermayenin en az onda birini ve halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri, şirketin merkezini bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Mahkeme, fesih yerine, davacı pay sahiplerine, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerlerinin ödenip davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilir."

kâr payı dağıtımını dışında uygun gördüğü başka bir önleme karar verebileceği gibi davayı açmış olan ortağın veya ortakların şirketten çıkartılmasına veya doğrudan şirketin feshine hükmedebilir.

H. Haksız ve Kötü Niyetle Alınan Kâr

Mülga 6762 sayılı TTK'nın 473. maddesine¹¹¹, 6102 sayılı TTK'nın ise 512. maddesine¹¹² göre, kötü niyetli ve haksız bir şekilde kârdan pay alan kişilerin aldıkları kâr payını iade etmeleri gerekmektedir.

Her ne kadar iki hükümde de iade yükümlülüğü öncelikle pay sahipleri bakımından düzenlenmiş olsa da pay sahipleri dışında kurucu senedi sahipleri, intifa senedi sahipleri ile kârdan pay almış olan diğer kişilerin de bu ödemeleri haksız ve kötü niyetle elde etmeleri durumunda, aynı geri verme borcuna tabi oldukları kabul edilmektedir. Pay sahiplerinin bu sebeple iade borcunun doğabilmesi için; fiilen kârın paylaşılması, paylaşılan kârın haksız nitelikte olması¹¹³, genel kurul tarafından kâr payı paylaşımına yönelik alınan kararın bu sebeple iptal olunması ya da paylaşımına yönelik alınan kararın geçersizliğinin belirlenmesi gerekir¹¹⁴. Eğer genel kurul kararının iptal edilebilmesi için öngörülen üç aylık süre geçmişse ve karar iptal edilememişse, genel kurul kararı kesinleşmiş olur ve iade talep edilemez. Ancak genel kurul kararı herhangi bir sakatlık haliyle ya da butlanla geçersiz ise kâr payının iadesi istenebilir¹¹⁵. Böyle bir halde, hükümsüzlüğün mahkeme tarafından belirlenmesine gerek olmadan da iade davası açılabilir¹¹⁶.

Haksız ve kötü niyetle alınan kâr paylarını yalnızca şirketin yönetim kurulu isteyebilir. Yani davacı şirket adına yönetim kuruludur. Aynı zamanda bu şekilde paylaşılan kâr payından yönetim kurulunun sorumluluğu gündeme gelecektir. Pay sahipleri ile şirketin alacaklıları yönetim kurulu üyelerine karşı tazminat davası açma hakkına sahiptir¹¹⁷.

¹¹¹ 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu (ETTK), E) İstirdat hakkı, I- Kötü niyet halinde, madde 473, "Haksız yere ve kötü niyetle kâr payı ve hazırlık devresi faizi alan pay sahipleri, bunları gerivermekle mükelleftirler. İdare meclisi azalarının kazanç payları hakkında da aynı hüküm tatbik olunur. Geri alma hakkı, paranın alındığı tarihten itibaren beş yıl sonra müruruzamana uğrar."

¹¹² 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK), C) Geri alma hakkı, I- Kötü niyet hâlinde, MADDE 512, "(1) Haksız yere ve kötü niyetle kâr payı veya hazırlık dönemi faizi alan pay sahipleri, bunları geri vermekle yükümlüdür. Yönetim kurulu üyelerinin kazanç payları hakkında da aynı hüküm uygulanır. (2) Geri alma hakkı, paranın alındığı tarihten itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar."

¹¹³ Kanunda öngörülen şartlara ve genel muhasebe ilkelerine aykırı şekilde düzenlenmiş olan bilançoya göre belirlenen kâr, haksız niteliktedir. Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, s.632.

¹¹⁴ Akbulak (Sevinç / Yavuz), s. 283.

¹¹⁵ Pulaşlı, (6102 sayılı Kanun C. 2), s. 1291.

¹¹⁶ Pulaşlı, (6102 sayılı Kanun C. 2), s. 1291.

¹¹⁷ Akbulak (Sevinç / Yavuz), s. 283.

TTK m. 512/II gereğince geri alma hakkının beş yıllık zamanaşımı süresi bulunmaktadır¹¹⁸. Bazen genel kurul kararının iptali yönünde açılacak dava için kanunda öngörülen (m. 445) üç aylık sürenin geçmesi sebebiyle beş yıllık zamanaşımı değerlendirilememekte ve iade davası açılmamaktadır¹¹⁹. Eğer kâr payını alan pay sahibi iyiniyetliyse iade borcu altına girmez. Bu durumda kötü niyeti kanıtlaması gereken kişi davacı şirkettir¹²⁰. Dolayısıyla mesuliyet yönetim kurulundadır. Fakat yönetim kurulu üyelerinin elde ettikleri kazanç paylarına yönelik açılacak davada yönetim kurulu mensupları davacı değil, doğrudan davalı sıfatıyla yargılamaya taraf olmaktadır¹²¹.

Kötü niyetle alınan kâr dağıtımına ilişkin genel kurul kararı batıl olmakla birlikte, bu karara olumlu oy veren ortakların da kötü niyetli davrandıkları kabul edilir. Çıkartılan bilançonun emredici hükümlere uygun olmadığı bilinen kararın kötü niyetle alındığının göstergesidir. Genel kurul tarafından verilen dağıtım kararı, toplantı olmadan ya da karar nisabı olmadan kâr paylaşımı gibi durumlardan ötürü batılsa pay sahipleri iyiniyetli olsa bile iade borcu altına girer¹²².

II. Pay Sahibinin Tasfiye Payı Hakkı

A. Genel Olarak

Anonim şirkette pay sahipliği haklarından kâr payı hakkından sonra en önemli mali hak, tasfiye payı hakkıdır. Tasfiye payı hakkı, “*şirketin sonra ermesi ve tasfiyesi sonunda şirketin tüm borçları ödendikten ve pay bedelleri geri verildikten sonra kalan varlığın pay sahipleri arasında bölüşülmesi sonucunda pay sahibine düşen hisse*” olarak tanımlanmıştır¹²³.

Tasfiye payı hakkını pay sahibi, şirketin faaliyetlerinin devam ettiği zamanda isteyemez. Bu hak anonim şirketin sona ermesi halinde talep edilebilir. Fakat her sona erme halinde bu hak talep edilemez. Tasfiye işlemini gerektirecek bir sona erme nedeniyle sona erdiği durumlarda istenebilir. Yani tasfiyesiz sona ermede bu hak istenemez¹²⁴.

Tasfiye payı hakkı, nispi müktesep hak niteliğinde olmakla birlikte pay sahiplerinin icazet vermesi suretiyle kuruluşun ardından esas sözleşmede

¹¹⁸ Tekinalp, s. 360.

¹¹⁹ Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, s.633.

¹²⁰ Pulaşlı, (6102 sayılı Kanun C. 2), s. 1291.

¹²¹ Pulaşlı, (6102 sayılı Kanun C. 2), s. 1292.

¹²² Tekinalp/Poroy/Çamoğlu, s.631.

¹²³ Pulaşlı, s.619.

¹²⁴ Al Kılıç, Şengül, Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Tasfiye Payı Alma Hakkı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.XXIII, 2019, s.49.

yapılan düzenlemeyle kaldırılabilir. (TTK m.507/1) Örneğin, tasfiye bakiyesi olan meblağın başka bir amaçla kullanılacağı kararlaştırılabilir. Tasfiye bakiyesindeki imtiyazlı paylar veya bu bakiyeye dahil olma hakkı sağlayan intifa senetleri çıkarılması biçimiyle tasfiye paylarının sınırlandırılması olasılığında, imtiyazlı payın meydana getirilmesi yönünde esas sözleşmede yapılacak olan değişiklik için, esas sermayenin en az yüzde yetmiş beşini temsil eden pay sahiplerinin olumlu oy vermesi gereklidir¹²⁵.

Şirketin dış tasfiyesinin bitmesi, pay sahiplerinin sermaye için yaptıkları ödemelerin iade edilmesi, geriye kalan bir bakiyenin bulunması ve hazırlanmış olan bilanço genel kurulun onaylaması halinde tasfiye payı hakkı alacak hakkına dönüşür. Tasfiye memurlarınca hazırlanmış olan bilanço genel kurul onadığı zaman paylaşılacak tasfiye bakiyesi kesinleşir. Böylece onaylanan bilanço tasfiye paylarının paylaşımında kullanılır. Bu halde tasfiye payının hangi şekilde ve hangi koşullarda paylaşılacağı hususu kanunda düzenlendiğinden ötürü herhangi bir dağıtım kararı alınmaya gerek bulunmadan tasfiye payı hakkı alacak hakkı haline gelecektir. Bütün bu işlemlerden sonra eğer kalan bir bakiye mevcutsa, TTK m. 508 hükmüncü tasfiye payı pay sahiplerine sermayeye yaptıkları ödemeler oranında dağıtılır¹²⁶.

Tasfiye payının paylaşımı esnasında pay sahibi olan kişilere tasfiye payı hakkı verilmiştir. Eğer payda intifa hakkı tesis edilmişse, pay sahibine tasfiye payı verilir. Fakat söz konusu değer üstünde intifa hakkı sahibinin hakkı bulunur. Eğer anonim şirket kendi paylarını edinirse, bedelsiz payların iktisabı durumu dışında bu iktisap anonim şirkete pay sahipliği hakkı vermeyecektir. Yani bu paylara yönelik hakları şirketin kullanma imkânı yoktur. Şirketin iktisap ettiği paylar ve haklar şirketin elinde olduğu sürece beklemede kalacaktır. Dolayısıyla anonim şirket, pay sahipliğine tesis edilen tasfiye payı hakkından mahrum kalacak ve tasfiyenin paylaşılması sırasında şirkette bulunan paylara karşılık gelen tasfiye payları diğer pay sahiplerine paylaşılacaktır¹²⁷.

Tasfiyeye ait bakiyenin nasıl kullanılıp nasıl dağıtılacağı konusunda esas sözleşmeye hüküm konabilir. Eğer esas sözleşmede bu konuda bir düzenleme bulunuyorsa tasfiye memurlarının bunu gözetmesi gerekmektedir. Fakat

¹²⁵ Pulaşlı, s.620.

¹²⁶ Al Kılıç, Şengül, s.77.

¹²⁷ Al Kılıç, Şengül, s. 56-59.

esas sözleşmede bu konuda bir düzenleme bulunmuyorsa tasfiye payını kanunun öngördüğü şekilde, yani pay sahiplerinin sermayeye yaptıkları ödemeler oranında dağıtılır¹²⁸.

Tasfiye payı hakkı, şirketin alacaklılarından ötürü pay sahipleri için ikinci plandadır. Dolayısıyla şirketin sona erdiği vakit ilk, dış tasfiyeye bağlı olarak şirketin borçlarının giderilmesi ile alacaklılara yapılacak olan üçüncü bildirimden üstünden on altı ayın geçmesi, pay bedellerinin geri verilmesi ve son olarak tasfiye memurlarının düzenlemiş olduğu bilançoğu genel kurulun onaylamış olması gerekir. Tüm bunların ardından tasfiye payı hakkı alacak hakkı haline gelecektir.

Tasfiye payının dağıtımı nakdi olarak yapılmaktadır. Fakat esas sözleşmede aksi şekilde aynı dağıtım yapılması hususunda düzenleme yapılabilir. Bu düzenlemenin yapılmadığı hallerde gerekirse genel kurul bu konuda karar verebilir. Genel kurulun bu hususta karar vereceği durumda, imtiyazların oluşturulabilmesi ve pay sahiplerinin ödemiş oldukları sermaye oranına uymayacak şekilde haksız olarak yararlanma durumlarına mahal vermemek adına, aynı malvarlığı değerlerinin bilirkişi tarafından tespit edilmesi ve tespit sonucu bir oransızlık bulunuyorsa, pay sahibinin haksız kısmı iade etmesi gerekir¹²⁹.

Tasfiye payının paylaşılmamasından önce tasfiye memurlarının pay sahiplerinin gerçekten hak sahibi olup olmadığını incelemesi gerekir. Tasfiye memurları tarafından yapılan usule uygun incelemelerin sonucunda pay sahiplerine paylaştırılan tasfiye payının ardından şirketin belgelerinde alacaklı olarak bulunmayan ve kanunun tanıdığı sürede alacağını şirketten talep etmemiş olan alacaklının alacağının tahsilini istemesi durumunda, pay sahipleri kötü niyetli değilse tasfiye paylarını geri verme yükümlülükleri yoktur. Lakin alacağını tahsil edemeyen alacaklı, şirketin belgeleri düzenlenirken gereken özenin gösterilmemesi ve defterin usulüne uygun tutulmaması sebebiyle anonim şirketin yönetim kuruluna karşı ek tasfiyeye giderek sorumluluk davası açabilir. Fakat tasfiye payı paylaşılırken kanunen öngörülen düzenlemelere uyulmadan haksız nitelikte dağıtım yapılmışsa, pay sahipleri iyiniyetli olsa dahi dağıtılan tasfiye payını iade etmesi gerekir¹³⁰.

¹²⁸ Al Kılıç, Şengül, s.80.

¹²⁹ Al Kılıç, Şengül, s.87; Tekinalp, s.360.

¹³⁰ Al Kılıç, Şengül, s.81.

Sonuç

Anonim şirketlerde pay sahiplerinin kâr payı alma hakkı en önemli mali haktır. Sermaye şirketlerinin türlerinden biri olan anonim şirketi diğer şirketlerden ayıran en büyük fark, en temel gayesinin kazanç elde etmek ve bu kazancın pay sahipleri arasında dağıtılmasıdır. Bu yüzden kâr payı anonim şirket için çok mühim bir husustur.

Muhasebe Hukuku açısından kâr payı hakkı, “...Şirketin yıllık faaliyet dönemi sonunda sahip olduğu, genel kurul tarafından karar verilen dağıtılabilir net dönem kârı üzerinden yasal karşılıklar ve serbest yedek akçeler çıkarıldıktan sonra şirketteki sermayeleri oranında her pay sahibine ödenmesi gerekli paradır.” (KARAYALÇIN, (Muhasebe Hukuku).)

Kanaatimizce kâr payının hukuki niteliği hususunda, eTTK’da müktesep hak nitelemesinden vazgeçilmesi, hakkın temelini şirketin kâr elde etme ve dağıtma amacına dayandıran vazgeçilmez hak görüşünü güçlendirmiştir. Bununla beraber, belirli bir seneye ait kârın dağıtılması hakkının genel kurul kararına bağlı bulunması ve yedek akçeler vasıtasıyla sınırlandırılabilmesi, kâr payı hakkının mutlak olmadığını göstermektedir.

TTK tarafından sermayenin korunması ilkesi gözetildiği için şirketin elde ettiği tüm kârın dağıtılması mümkün değildir. Kârın dağıtımı, yıllık sonucu açıklamak için düzenlenen yıllık bilançoda net dönem kârının bulunması ya da şirketin yedek akçesi ya da bu gayeyle tasarrufta bulunabileceği birikmiş kârının bulunmasına bağlıdır.

Pay sahibinin alacağı kâr miktarı, TTK m. 508 gereğince taahhüt ettiği sermaye için şirkete ödemiş olduğu tutar oranında hesaplanır. Yani pay sahibinin kâr payının hesaplanmasında oransallık ilkesi gözetilir. Oransallık ilkesinin bir istisnası niteliğinde olarak, esas sözleşmeyle birlikte imtiyaz, yani kâr paylaşımında kârın nasıl, hangi oranda dağıtılacağı kararlaştırılabilir.

Kâr payının dağıtımı için, şirketin kârının bulunması ve genel kurulun kâr payının dağıtımı yönünde karar alması gerekmektedir. Kâr payının dağıtılmasına karar verme yetkisi yalnızca genel kurula ait olmakla birlikte bu yetki, devredilemez görev ve yetkilerdendir.

Yıl sonu finansal tablolarını oluşturan bilanço ve gelir tablosu yönetim kurulunca düzenlenir. Yılsonu finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun bir biçimde dürüst resim ilkesi ve sonuç açıklama esası gözetilerek

düzenlenmelidir. Bu esaslar gözetilerek hesaplanan kâr payı, haklı kârdır. Lakin m. 512 uyarınca bu esas ve maddeler gözetilmeden hesaplanan kâr, haksız kâr niteliğindedir.

Kâr payının yalnızca net dönem kârı ile serbest yedek akçelerden paylaşılabilmesine ve bu hükme aykırı verilecek kararların geçersiz olacağına yönelik kaideden yola çıktığımızda, bilançoda önceki senelerin zararlarının kapatılmasından önce kâr paylaşırılamayacağı neticesine ulaşabiliriz.

Yönetim kurulu tarafından bilançonun mevzuata uygun şekilde düzenlenmemesi durumunda ilk olarak, hazırlanan bilançonun gerçeği yansıtmadığı yönünde bir tespit yapılmalı ve bu tespitin ardından şirketin fiilen kâr elde ettiği anlaşılırsa, temel kâr payı yönünden pay sahibi etmiş olduğu zarar nedeniyle yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk iddiasında bulunabilir. Pay sahibinin sene sonunda kendi payına düşen kâr payı hakkını şirketten isteyebilmesi için kâr payının alacak hakkına dönüşmesi ve muaccel olması gerekir. Kâr payının alacak hakkına dönüşebilmesi içinse genel kurul kararı gerekir. Genel kurul, kârın paylaşırılması kararını almamışsa, alacak davası açılmasıyla kâr payının istenmesi ve hüküm altına alınmasının olanağı yoktur.

Pay sahibi kârın muaccel olduğu tarihten başlamak suretiyle, kâr payını beş yıllık süre içerisinde talep edebilir. Muaccellik bulunmuyorsa zamanaşımı süresi başlamayacaktır. Eğer genel kurul, kâr payının ödeneceği bir tarih kararlaştırmışsa alacak o ödeme tarihinde muaccel olur. Fakat genel kurul, kâr paylaşımına karar vermesine rağmen kâr payının ödeneceği bir tarih belirlememişse, kâr dağıtım kararı tarihi hangi günse o gün alacak muaccel hale gelir. Fakat kâr payı alacağına uygulanacak zamanaşımı süresine ilişkin olarak, kanaatimizce bu hakkın yalnızca ortaklık iç ilişkisine dayalı bir alacak olarak nitelendirilip Türk Borçlar Kanunu'nun 147. maddesi kapsamında beş yıllık zamanaşımına tabi tutulması isabetli değildir. Zira kâr payı hakkı, anonim şirketler hukukunda doğrudan kanundan kaynaklanan ve mülkiyet hakkı niteliği taşıyan temel bir mali haktır. Bu bağlamda, genel kurul kararıyla muaccel hale gelen kâr payı alacağının, Türk Borçlar Kanunu'nun 146. maddesinde öngörülen genel zamanaşımı süresi uyarınca on yıllık zamanaşımına tabi tutulması gerekmektedir.

Genel kurul tarafından alınan bir kararın kanuna, esas sözleşme hükümlerine veya dürüstlük kuralına aykırılık taşıması durumunda, kararın alındığı tarihten itibaren üç ay içerisinde iptal davası açılabilir. Bu dava, şirket mer-

kezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde görülür.

Şirketlerde, haklı bir gerekçeye dayanmaksızın kâr payının hiç dağıtılmaması veya pay sahiplerine yetersiz bir tutarda dağıtım yapılması durumunda azınlık ortaklar hem genel kurul kararının iptalini talep etme hem de şirketin haklı sebeple feshini isteme hakkına sahiptir.

TTK'nın ise 512. Maddesine göre, haksız ve kötü niyetli bir şekilde kârdan pay alan kişilerin (pay sahipleri dışında; intifa senedi sahipleri, kurucu senedi sahipleri ve kârdan pay almış olan diğer kişiler) aldıkları kâr payını geri verme borcu bulunur. Pay sahiplerinin bu sebeple iade borcunun doğabilmesi için; fiilen kârın paylaşılması, paylaştırılan kârın haksız nitelikte olması, genel kurul tarafından kâr payı paylaşımına yönelik alınan kararın bu sebeple iptal edilmesi ya da batıl olduğunun belirlenmesi gerekir.

Eğer genel kurul kararının iptal edilebilmesi için öngörülen üç aylık süre geçmişse ve karar iptal edilememişse, genel kurul kararı kesinleşmiş olur ve iade talep edilemez. Ancak genel kurul kararı herhangi bir sakatlık haliyle veya butlanla geçersiz ise kâr payının iadesi istenebilir.

Anonim şirkette pay sahipliği haklarından kâr payı hakkından sonra en önemli mali hak, tasfiye payı hakkıdır. Tasfiye payı hakkı, *“şirketin sonra ermesi ve tasfiyesi sonunda şirketin tüm borçları ödendikten ve pay bedelleri geri verildikten sonra kalan varlığın pay sahipleri arasında bölüşülmesi sonucunda pay sahibine düşen hisse”* olarak tanımlanmıştır. (PULAŞLI, s.619) Tasfiye payı hakkı, şirketin alacaklılarından ötürü pay sahipleri için ikinci plandadır. Dolayısıyla şirketin sona erdiği vakit önce dış tasfiyeye bağlı olarak şirketin borçlarının giderilmesi ile alacaklılara yapılacak olan üçüncü bildirimden on altı ayın geçmesi, pay bedellerinin geri verilmesi ve son olarak tasfiye memurlarının düzenlemiş olduğu bilançoğu genel kurulun onaylamış olması gerekir. Tüm bunların ardından tasfiye payı hakkı alacak hakkı haline gelecektir.

KAYNAKÇA

AKBULAK, Sevinç, AKBULAK Yavuz: Türkiye’de Sermaye Piyasası Araçları Ve Halka Açık Anonim Şirketler, İstanbul, 2004, [AKBULAK (Sevinç / Yavuz)].

AKER, Halit: Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sıfatının Sone Ermesi ve Özellikle Haklı Sebeple Fesih Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Dergisi, C. 32(1), 2016, s. 63-150.

AKYAZAN, Sıtkı: Anonim Ortaklıklarda Paydaşların Müktesep Hakları, Batı-der, Ankara, 1975, C. VIII, S. 2.

AL KILIÇ, Şengül: Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Tasfiye Payı Alma Hakkı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.XXIII, 2019.

ALTAŞ, Soner: Anonim Şirketlerde Eş Zamanlı Sermaye Azaltımı ve Arttırımı, Mali Çözüm Dergisi, Temmuz-Ağustos, 2014.

ANSAY, Tuğrul: Anonim Şirketler Hukuku, Ankara, 1968.

ARSLANLI, Halil: Anonim Şirketler, C. I, II, IV-V, İstanbul, 1960.

ATİLA, Beste: Anonim Şirketlerin Haklı Sebepçe Feshi Davasındaki Fesih Dışı Çözüm Yolları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

AYTAÇ, Zühtü: Sermaye Piyasası Hukuku ve Hisse Senetleri, Ankara, 1988.

BADAK AYBAR, Zehra: Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirkette Pay Sahibinin Kâr Payı Hakkı, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, [Doktora Tezi], İstanbul, 2018.

BAHTİYAR, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, 13. Bası, İstanbul, 2019.

BİLGİN, Yüksel: Anonim Ortaklıklarda Kâr Dağıtımı ve Kâra Katılan Kişiler, Ankara, 1982.

BİRSEL, Mahmut T.: Anonim Şirketler Hukukunda Kâr Kavramı, C. 1, Ege Üniversitesi Matbaası, İzmir, 1973.

CANÖZÜ, Salih: Anonim Şirketlerde Kâr Payının Tespiti ve Dağıtılması, 2. Bası, Ankara, Seçkin Yayınları, 2016.

ÇAĞIRGAN TUNCER, Senar/ ULUSOY, Yasin: Yedek Akçeler, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, C. 19, Özel Sayı-2017, s. 1971-1996.

ÇELİKBOYA, Kerem: Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

ÇEVİK, Orhan / AZIK, Kenan: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Ankara, 1974.

DOMANIÇ, Hayri: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II, İstanbul.

ERDAMAR, Cengiz: Anonim Ortaklıklarda Kârın Dağıtımı Ve Vergilendiril-

mesi, İstanbul, 1984.

ERDEM, Nuri: 6102 Sayılı "Yeni" TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin "Müktesep" (Kazanılmış) Hakları, Regesta Ticaret Hukuku Dergisi, C. II, S. 1, Yıl 2012, s. 29-44.

ERDEM, Nuri: Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012, (Haklı Sebep Fesih)

EREM, Turgut S.: Anonim Şirketlerde Kâr Tevzii Dolayısıyla Pratikte Karşılaşılan Bazı Meseleler, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Dergisi, 5(2), 1969, s. 179-194.

ERİŞ, Gönen: Açıklamalı İçtihatlı 6335-6552 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, Seçkin Yayınları, Ankara, 2017.

ERİŞ, Gönen: Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, Ankara, 1995.

ERİŞ, Gönen: Ayrıcalıklı Pay Senetleri II, Yargıtay Dergisi, C.4.

GEÇGEL, Ercan: Anonim Şirketlerde Kar Payı Avansı, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, [Yüksek Lisans Tezi], Kocaeli, 2017.

GÜLEN BÜBERCİ, Afet: Anonim ve Limited Şirketlerde Pay, Kâr Payı Ve Yedek Akçelerin Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Kapsamında Tasfiyesi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, [Yüksek Lisans Tezi], İstanbul, 2019.

GÜRBÜZ USLUEL, Aslı E.: Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Alma Hakkı, Ankara, 2016.

İMREGÜN, Oğuz: Anonim Ortaklıklar, İstanbul, 1989, (Anonim Ortaklık).

İMREGÜN, Oğuz: Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunları Telif Çareleri, İstanbul, 1962, (Menfaat İhtilafları).

KARAHAN, Sami: Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar ve İmtiyazların Korunması, İstanbul, 1991, (İmtiyaz).

KARAYALÇIN, Yaşar: Bilanço Hukuku, "Kavramlar-İlkeler-Başlıca Sorunlar-Yeni Gelişmeler", Ankara, 1979, (Bilanço Hukuku).

KARAYALÇIN, Yaşar: Muhasebe Hukuku, Kavramlar, İlkeler, Başlıca Sorunlar, Yeni Gelişmeler, Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1988, (Muhasebe Hukuku).

KARSLIOĞLU, Hasan: Anonim Şirketlerde Örtülü Kâr Dağıtım, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ocak, 2015.

KAYA, Arslan: Müktesep Haklar, Makalelerim I, İstanbul, 2012.

KAYAR, İsmail: Hisse Senedi Yatırımcısının Korunması Açısından HAAO'larda Kâr Dağıtım, Ünal Tekinalp'e Armağan, C. I, Beta, İstanbul, 2003, s. 455-494.

KENDİGELEN, Abuzer / ÇONKAR, M. Halil: Zamanaşımına Uğrayan Kâr Payı Alacağı Konusundaki Özel Düzenleme, İÜHFİM C. LXXI, S. 2, 2013.

KIZILKAYA, Sinem: Anonim Şirket Ortağının Kâr Payı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, [Yüksek Lisans Tezi], Ankara, 2012.

MOROĞLU, Erdoğan: Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 8. Baskı, İstanbul, 2017. (Hükümsüzlük)

MOROĞLU, Erdoğan: Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Esas Sermaye Artırımı, İstanbul, 1972, (Sermaye Artırımı 1972).

MOROĞLU, Erdoğan: Türk Ticaret Kanunu'na Göre Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul, 2014.

OĞUZMAN, M. Kemal / ÖZ, Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt I, İstanbul, 2017.

PASLI, Ali: Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 2005, (Kurumsal Yönetim).

PULAŞLI, Hasan: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C. 2, Ankara, 2011, (6102 sayılı Kanun C. 2).

PULAŞLI, Hasan: Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 57(1-2), s. 885-898, 2013.

PULAŞLI, Hasan: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 5. Bası, Ankara, 2017.

PULAŞLI, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi, C.I-II-III, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, (Şerh).

SENGİR, Turgut: Anonim Ortaklıklarda Kâr Payı Hakkı, Ankara, 1973, Batıder C. VII.

TEKİL, Fahiman: Şirketler Hukuku, 2. Cilt, Anonim Şirketler, İkinci Bası, İstanbul, 1978.

TEKİNALP, Ünal (POROY, Reha/ÇAMOĞLU, Ersin): Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul, 2014.

TEKİNALP, Ünal: Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri, Kamuyu Aydınlatma İlkesi ile, İstanbul, 1979, (Yedek Akçeler).

TEKİNALP, Ünal: Anonim Ortaklıkta Sermayenin Korunması İlkesi, Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, C. II, İstanbul, 2001.

TEKİNALP, Ünal: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 5. Bası, İstanbul, 2020.

TEKİNALP, Ünal: Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, İstanbul, 2012, (Tek Kişi Ortaklığı).

TEOMAN, Ömer: İtibari Değer, İktisat Maliye, C.19, s. 12, 1973, Tüm Makalelerim Cilt 1-2.

TÜRK, Ahmet: Anonim Ortaklıkta Gizli Yedek Akçeler, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, Sa. 2, İzmir, 2002, (Gizli Yedek Akçeler).

ÜÇİŞİK, Güzin / ÇELİK, Aydın: Anonim Ortaklıklarda Finansal Tablolar Yedek Akçeler ve Kar Dağıtımı, İstanbul, 2018. (Kar Dağıtımı).

ÜNAL, O. Kürşat: Sermaye Piyasası Mevzuatında Birinci Temettü ve Sermaye Piyasası Değişiklik Tasarısında Bu Konuda Öngörülen Yenilikler, Yaklaşım Dergisi, S. 64, Eylül, 1998.

YAVUZ, Mustafa: Anonim Şirketlerde Kâr Payı Alma Hakkını Kısıtlayan Unsurlar, Mali Çözüm Dergisi, Kasım/Aralık, 2013.

YILDIZ, Şükrü: Anonim Ortaklıkta İhraç Primleri (Agio), AÜEHFD, Erzincan 2000, C.4, S.1-2, (Agio).

YILDIZ, Şükrü: Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Bakımından Eşit İşlem İlkesi, Ankara, Seçkin Yayınları, 2004.